

DASAR KESELAMATAN ICT

Versi 2.0

**JABATAN KEMAJUAN ISLAM MALAYSIA
(JAKIM)**

REKOD PINDAAN DOKUMEN

TARIKH	VERSI	KELULUSAN	TARIKH KUATKUASA
25 April 2013	1.0	JPICT Bil 1/2013	30 Julai 2013
25 Mei 2018	2.0	JPICT Bil 2/2018	25 Mei 2018

ISI KANDUNGAN

PENGENALAN	6
OBJEKTIF	6
PERNYATAAN DASAR	7
SKOP	8
PRINSIP-PRINSIP	10
PENILAIAN RISIKO KESELAMATAN ICT	13
BIDANG 01 PEMBANGUNAN DAN PENYELENGGARAAN DASAR	15
0101 DASAR KESELAMATAN ICT	15
010101 PELAKSANAAN DASAR	15
010102 <i>Penyebaran Dasar</i>	15
010103 <i>Penyelenggaraan Dasar</i>	15
010104 <i>Pemakaian Dasar</i>	16
BIDANG 02 ORGANISASI KESELAMATAN	17
0201 STRUKTUR ORGANISASI DALAMAN	17
020101 <i>Ketua Pengarah Jakim</i>	17
020102 <i>Ketua Pegawai Maklumat (CIO)</i>	18
020103 <i>Pegawai Keselamatan ICT (ICTSO)</i>	18
020104 <i>Pengurus ICT</i>	19
020105 <i>Pentadbir Sistem</i>	20
020105 <i>Pegawai Aset ICT</i>	21
020106 <i>Pengguna</i>	21
020107 <i>Jawatan Kuasa Keselamatan ICT</i>	22
020108 <i>Pasukan Tindak Balas Insiden Keselamatan ICT (CERT)</i>	23
0202 PIHAK KETIGA.....	24
020201 <i>Keperluan Keselamatan Kontrak dengan Pihak Ketiga</i>	24
BIDANG 03 PENGURUSAN ASET	26
0301 AKAUNTABILITI ASET.....	26
030101 <i>Inventori Aset ICT</i>	26
030201 <i>Pengelasan Maklumat</i>	27
030202 <i>Pengendalian Maklumat</i>	27
BIDANG 04 KESELAMATAN SUMBER MANUSIA	28
0401 KESELAMATAN SUMBER MANUSIA DALAM TUGAS HARIAN	28
040101 <i>Sebelum Perkhidmatan</i>	29
040102 <i>Dalam Perkhidmatan</i>	29
040103 <i>Bertukar Atau Tamat Perkhidmatan</i>	30
0402 PERLINDUNGAN DATA PERIBADI	30
040201 <i>Maklumat Peribadi</i>	31

BIDANG 05 KESELAMATAN FIZIKAL DAN PERSEKITARAN	33
0501 KESELAMATAN KAWASAN	33
050101 Kawalan Kawasan	33
050102 Kawalan Masuk Fizikal	34
050103 Kawasan Larangan	35
0502 KESELAMATAN PERALATAN	35
050201 Peralatan ICT	35
050202 Media Storan	38
050203 Media Tandatangan Digital.....	39
050205 Penyelenggaraan Perkakasan	40
050206 Peralatan di Luar Premis.....	40
050207 Pelupusan Perkakasan.....	41
0503 KESELAMATAN PERSEKITARAN	43
050301 Kawalan Persekitaran.....	43
050302 Bekalan Kuasa	44
050303 Kabel.....	44
050304 Prosedur Kecemasan	45
0504 KESELAMATAN DOKUMEN	45
050401 Dokumen.....	46
BIDANG 06 PENGURUSAN OPERASI DAN KOMUNIKASI	46
0601 PENGURUSAN PROSEDUR OPERASI	46
060101 Pengendalian Prosedur.....	47
060102 Kawalan Perubahan	47
060103 Pengasingan Tugas dan Tanggungjawab.....	48
0602 PENGURUSAN PENYAMPAIAN PERKHIDMATAN PIHAK KETIGA	48
060201 Perkhidmatan Penyampaian	48
0603 PERANCANGAN DAN PENERIMAAN SISTEM.....	49
060301 Perancangan Kapasiti.....	49
060302 Penerimaan Sistem	49
0604 PERISIAN BERBAHAYA	50
060401 Perlindungan dari Perisian Berbahaya	50
060402 Perlindungan dari Mobile Code	51
0605 HOUSEKEEPING.....	51
060501 Backup	51
0606 PENGURUSAN RANGKAIAN.....	52
060601 Kawalan Infrastruktur Rangkaian.....	52
0607 PENGURUSAN MEDIA	53
060701 Penghantaran dan Pemindahan.....	53
060702 Prosedur Pengendalian Media.....	54
060703 Keselamatan Sistem Dokumentasi	54
0608 PENGURUSAN PERTUKARAN MAKLUMAT	55
060801 Pertukaran Maklumat	55
060802 Pengurusan Mel Elektronik (E-mel)	56
0609 PERKHIDMATAN E-DAGANG (ELECTRONIC COMMERCE SERVICES)	57
060901 E-Dagang	58
060902 Maklumat Umum	58
0610 PEMANTAUAN	59
061001 Pengauditan dan Forensik ICT	59

061002	<i>Jejak Audit</i>	60
061003	<i>Sistem Log</i>	61
061004	<i>Pemantauan Log</i>	61
BIDANG 07 KAWALAN CAPAIAN		63
0701	DASAR KAWALAN CAPAIAN	63
070101	<i>Keperluan Kawalan Capaian</i>	63
0702	PENGURUSAN CAPAIAN PENGGUNA	64
070201	<i>Akaun Pengguna</i>	64
070202	<i>Hak Capaian</i>	65
070203	<i>Pengurusan Kata Laluan</i>	65
070204	<i>Clear Desk dan Clear Screen</i>	66
0703	KAWALAN CAPAIAN RANGKAIAN	67
070301	<i>Capaian Rangkaian</i>	67
070302	<i>Capaian Internet</i>	68
0704	KAWALAN CAPAIAN SISTEM PENGOPERASIAN	69
070401	<i>Capaian Sistem Pengoperasian</i>	70
070402	<i>Kad Pintar</i>	71
0705	KAWALAN CAPAIAN APLIKASI DAN MAKLUMAT	71
070501	<i>Capaian Aplikasi dan Maklumat</i>	71
0706	PERALATAN MUDAH ALIH DAN KERJA JARAK JAUH	72
070601	<i>Peralatan Mudah Alih</i>	72
070602	<i>Kerja Jarak Jauh</i>	73
0707	PERALATAN PERSENDIRIAN (BRING YOUR OWN DEVICE – BYOD)	73
070701	<i>Keperluan dan Kawalan Penggunaan BYOD</i>	73
BIDANG 08 PEROLEHAN, PEMBANGUNAN DAN PENYELENGGARAAN SISTEM		74
0801	KESELAMATAN DALAM MEMBANGUNKAN SISTEM DAN APLIKASI	74
080101	<i>Keperluan Keselamatan Sistem Maklumat</i>	74
080102	<i>Pengesahan Data Input dan Output</i>	75
0802	KAWALAN KRIPTOGRAFI	75
080201	<i>Enkripsi</i>	76
080202	<i>Tandatangan Digital</i>	76
080203	<i>Pengurusan Infrastruktur Kunci Awam (PKI)</i>	76
0803	KESELAMATAN FAIL SISTEM	76
080301	<i>Kawalan Fail Sistem</i>	76
0804	KESELAMATAN DALAM PROSES PEMBANGUNAN DAN SOKONGAN	77
080401	<i>Prosedur Kawalan Perubahan</i>	77
080402	<i>Pembangunan Perisian Secara Outsource</i>	78
0805	KAWALAN TEKNIKAL KETERDEDAHAN (VULNERABILITY)	79
080501	<i>Kawalan dari Ancaman Teknikal</i>	79
0806	KEMUDAHAN CAPAIAN APLIKASI	79
080601	<i>Domain Name</i>	80
080601	<i>Kebolehcapaian</i>	80
BIDANG 09 PENGURUSAN PENGENDALIAN INSIDEN KESELAMATAN		81
0901	MEKANISME PELAPORAN INSIDEN KESELAMATAN ICT	81
090101	<i>Mekanisme Pelaporan</i>	81
0902	PENGURUSAN MAKLUMAT INSIDEN KESELAMATAN ICT	82

090201	<i>Prosedur Pengurusan Maklumat Insiden Keselamatan ICT</i>	82
BIDANG 10	PENGURUSAN KESINAMBUNGAN PERKHIDMATAN	84
1001	DASAR KESINAMBUNGAN PERKHIDMATAN	84
100101	<i>Pelan Kesinambungan Perkhidmatan</i>	84
BIDANG 11	PEMATUHAN	86
1101	PEMATUHAN DAN KEPERLUAN PERUNDANGAN	86
110101	<i>Pematuhan Dasar</i>	86
110102	<i>Pematuhan dengan Dasar, Piawaian dan Keperluan Teknikal</i>	87
110103	<i>Pematuhan Keperluan Audit</i>	87
110104	<i>Keperluan Perundangan</i>	88
110105	<i>Pelanggaran Dasar</i>	88
GLOSARI		88
LAMPIRAN 1		93
LAMPIRAN 2		94
LAMPIRAN 3		98

PENGENALAN

Dasar Keselamatan ICT (DKICT) Jakim mengandungi peraturan-peraturan yang mesti dibaca dan dipatuhi dalam menggunakan aset Teknologi Maklumat dan Komunikasi (ICT). Dasar ini juga menerangkan kepada semua pengguna mengenai tanggungjawab dan peranan mereka dalam melindungi aset ICT Jakim.

OBJEKTIF

Dasar Keselamatan ICT diwujudkan untuk menjamin kesinambungan urusan Jakim dengan meminimumkan kesan insiden keselamatan ICT.

Dasar ini juga bertujuan untuk memudahkan perkongsian maklumat sesuai dengan keperluan operasi Jakim. Ini hanya boleh dicapai dengan memastikan semua aset ICT dilindungi.

Manakala, objektif utama Keselamatan ICT ialah seperti berikut:

- a) Memastikan kelancaran operasi Jakim dan meminimumkan kerosakan atau kemusnahan;
- b) Melindungi kepentingan pihak-pihak yang bergantung kepada sistem maklumat dari kesan kegagalan atau kelemahan dari segi kerahsiaan, integriti, kebolehsediaan, kesahihan maklumat dan komunikasi; dan
- c) Mencegah salah guna atau kecurian aset ICT Kerajaan.

PERNYATAAN DASAR

Keselamatan ditakrifkan sebagai keadaan yang bebas daripada ancaman dan risiko yang tidak boleh diterima. Penjagaan keselamatan adalah suatu proses yang berterusan. Ia melibatkan aktiviti berkala yang mesti dilakukan dari semasa ke semasa untuk menjamin keselamatan kerana ancaman dan kelemahan sentiasa berubah.

Keselamatan ICT adalah bermaksud keadaan di mana segala urusan menyediakan dan membekal perkhidmatan yang berasaskan kepada sistem ICT berjalan secara berterusan tanpa gangguan yang boleh menjejaskan keselamatan. Keselamatan ICT berkait rapat dengan perlindungan aset ICT. Terdapat empat (4) komponen asas keselamatan ICT iaitu:

- a) Melindungi maklumat rahsia rasmi dan maklumat rasmi kerajaan daripada capaian tanpa kuasa yang sah;
- b) Menjamin setiap maklumat adalah tepat dan sempurna;
- c) Memastikan ketersediaan maklumat apabila diperlukan oleh pengguna; dan
- d) Memastikan akses kepada hanya pengguna-pengguna yang sah atau penerimaan maklumat daripada sumber yang sah.

Dasar Keselamatan ICT merangkumi perlindungan ke atas semua bentuk maklumat elektronik bertujuan untuk menjamin keselamatan maklumat tersebut dan kebolehsediaan kepada semua pengguna yang dibenarkan. Ciri-ciri utama keselamatan maklumat adalah seperti berikut:

- a) Kerahsiaan - Maklumat tidak boleh didedahkan sewenang-wenangnya atau dibiarkan diakses tanpa kebenaran;
- b) Integriti - Data dan maklumat hendaklah tepat, lengkap dan kemas kini. Ia hanya boleh diubah dengan cara yang dibenarkan;
- c) Tidak Boleh Disangkal - Punca data dan maklumat hendaklah dari punca yang sah dan tidak boleh disangkal;
- d) Kesahihan - Data dan maklumat hendaklah dijamin kesahihannya; dan

- e) Ketersediaan - Data dan maklumat hendaklah boleh diakses pada bila-bila masa.

Selain dari itu, langkah-langkah ke arah menjamin keselamatan ICT hendaklah bersandarkan kepada penilaian yang bersesuaian dengan perubahan semasa terhadap

- a) Kelemahan semula jadi aset ICT;
- b) Ancaman yang wujud akibat daripada kelemahan tersebut;
- c) Risiko yang mungkin timbul; dan
- d) Langkah-langkah pencegahan sesuai yang boleh diambil untuk menangani risiko berkenaan.

SKOP

Aset ICT Jakim terdiri daripada perkakasan, perisian, harta intelek, perkhidmatan, data atau maklumat dan manusia. Dasar Keselamatan ICT menetapkan keperluan-keperluan asas berikut:

- a) Data dan maklumat hendaklah boleh diakses secara berterusan dengan cepat, tepat, mudah dan boleh dipercayai. Ini adalah amat perlu bagi membolehkan keputusan dan penyampaian perkhidmatan dilakukan dengan berkesan dan berkualiti; dan
- b) Semua data dan maklumat hendaklah dijaga kerahsiaannya dan dikendalikan sebaik mungkin pada setiap masa bagi memastikan kesempurnaan dan ketepatan maklumat serta untuk melindungi kepentingan kerajaan, perkhidmatan dan masyarakat.

Bagi menentukan Aset ICT ini terjamin keselamatannya sepanjang masa, Dasar Keselamatan ICT ini merangkumi perlindungan semua bentuk maklumat kerajaan yang dimasukkan, diwujudkan, dimusnah, disimpan, dijana, dicetak, diakses, diedar, dalam penghantaran, dan yang dibuat salinan keselamatan. Ini akan dilakukan melalui pewujudan dan penguatkuasaan sistem kawalan dan prosedur dalam pengendalian semua perkara-perkara berikut:

(a) Perkakasan

Semua aset yang digunakan untuk menyokong pemprosesan maklumat dan kemudahan storan Jakim. Contoh komputer, pelayan, peralatan komunikasi dan sebagainya;

(b) Perisian

Program, prosedur atau peraturan yang ditulis dan dokumentasi yang berkaitan dengan sistem pengoperasian komputer yang disimpan di dalam sistem ICT. Contoh perisian aplikasi atau perisian sistem seperti sistem pengoperasian, sistem pangkalan data, perisian sistem rangkaian, atau aplikasi pejabat yang menyediakan kemudahan pemprosesan maklumat kepada Jakim;

(c) Perkhidmatan

Perkhidmatan atau sistem yang menyokong aset lain untuk melaksanakan fungsi-fungsinya. Contoh:

- i. Perkhidmatan rangkaian seperti LAN, WAN dan lain-lain;
- ii. Sistem halangan akses seperti sistem kad akses; dan
- iii. Perkhidmatan sokongan seperti kemudahan elektrik, penghawa dingin, sistem pencegah kebakaran dan lain-lain

(d) Data atau Maklumat

Koleksi fakta-fakta dalam bentuk kertas atau mesej elektronik, yang mengandungi maklumat-maklumat untuk digunakan bagi mencapai misi dan objektif Jakim. Contohnya, sistem dokumentasi, prosedur operasi, rekod-rekod Jakim, profil-profil pelanggan, pangkalan data dan fail-fail data, maklumat-maklumat arkib dan lain-lain;

(e) Manusia

Individu yang mempunyai pengetahuan dan kemahiran untuk melaksanakan skop

kerja harian Jakim bagi mencapai misi dan objektif agensi. Individu berkenaan merupakan aset berdasarkan kepada tugas-tugas dan fungsi yang dilaksanakan;

(f) Harta Intelek

Hak eksklusif bagi aset tidak nyata seperti nama, domain name, logo, penulisan, ciptaan, perkataan, reka bentuk, simbol, frasa dan mana-mana hasil kreativiti yang menjadi hak milik Jakim; dan

(g) Premis Komputer Dan Komunikasi

Semua kemudahan serta premis yang digunakan untuk menempatkan perkara (a) - (f) di atas.

Setiap perkara di atas perlu diberi perlindungan rapi. Sebarang kebocoran rahsia atau kelemahan perlindungan adalah dianggap sebagai pelanggaran langkah-langkah keselamatan.

PRINSIP-PRINSIP

Prinsip-prinsip yang menjadi asas kepada Dasar Keselamatan ICT Jakim dan perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

(a) Akses atas dasar perlu mengetahui

Akses terhadap penggunaan aset ICT hanya diberikan untuk tujuan spesifik dan dihadkan kepada pengguna tertentu atas dasar “perlu mengetahui” sahaja. Ini bermakna akses hanya akan diberikan sekiranya peranan atau fungsi pengguna memerlukan maklumat tersebut. Pertimbangan untuk akses adalah berdasarkan kategori maklumat seperti yang dinyatakan di dalam dokumen Arahan Keselamatan perenggan 53, muka surat 15;

(b) Hak akses minimum

Hak akses pengguna hanya diberi pada tahap set yang paling minimum iaitu untuk membaca dan/atau melihat sahaja. Kelulusan adalah perlu untuk membolehkan pengguna mewujudkan, menyimpan, mengemaskini, mengubah atau membatalkan sesuatu maklumat. Hak akses perlu dikaji dari semasa ke semasa berdasarkan kepada peranan dan tanggungjawab pengguna/bidang tugas;

(c) Akauntabiliti

Semua pengguna adalah dipertanggungjawabkan ke atas semua tindakannya terhadap aset ICT. Tanggungjawab ini perlu dinyatakan dengan jelas sesuai dengan tahap sensitiviti sesuatu sumber ICT. Untuk menentukan tanggungjawab ini dipatuhi, sistem ICT hendaklah Jakim menyokong kemudahan mengesan atau mengesah bahawa pengguna sistem maklumat boleh dipertanggungjawabkan atas tindakan mereka.

Akauntabiliti atau tanggungjawab pengguna termasuklah:

- i. Menghalang pendedahan maklumat kepada pihak yang tidak dibenarkan;
- ii. Memeriksa maklumat dan menentukan ianya tepat dan lengkap dari semasa ke semasa;
- iii. Menentukan maklumat sedia untuk digunakan;
- iv. Menjaga kerahsiaan kata laluan;
- v. Mematuhi standard, prosedur, langkah dan garis panduan keselamatan yang ditetapkan;
- vi. Memberi perhatian kepada maklumat terperingkat terutama semasa pewujudan, pemprosesan, penyimpanan, penghantaran, penyampaian, pertukaran dan pemusnahan; dan
- vii. Menjaga kerahsiaan langkah-langkah keselamatan ICT dari diketahui umum.

(d) Pengasingan

Tugas mewujudkan, memadam, mengemaskini, mengubah dan mengesahkan data perlu diasingkan bagi mengelakkan daripada capaian yang tidak dibenarkan serta melindungi aset ICT daripada kesilapan, kebocoran maklumat terperinci atau di manipulasi. Pengasingan juga merangkumi tindakan memisahkan antara kumpulan operasi dan rangkaian;

(e) Pengauditan

Pengauditan adalah tindakan untuk mengenalpasti insiden berkaitan keselamatan atau mengenal pasti keadaan yang mengancam keselamatan. Ia membabitkan pemeliharaan semua rekod berkaitan tindakan keselamatan.

Dengan itu, aset ICT seperti komputer, pelayan, router, firewall dan rangkaian hendaklah ditentukan dapat menjana dan menyimpan log tindakan keselamatan atau audit trail;

(f) Pematuhan

Dasar Keselamatan ICT Jakim hendaklah dibaca, difahami dan dipatuhi bagi mengelakkan sebarang bentuk pelanggaran ke atasnya yang boleh membawa ancaman kepada keselamatan ICT;

(g) Pemulihan

Pemulihan sistem amat perlu untuk memastikan kebolehsediaan dan kebolehcapaian. Objektif utama adalah untuk meminimumkan sebarang gangguan atau kerugian akibat daripada ketidaksediaan. Pemulihan boleh dilakukan melalui aktiviti penduaan dan mewujudkan plan pemulihan bencana/kesinambungan perkhidmatan; dan

(h) Saling Bergantungan

Setiap prinsip di atas adalah saling lengkap-melengkapi dan bergantung antara satu sama lain. Dengan itu, tindakan mempelbagaikan pendekatan dalam menyusun dan mencorakkan sebanyak mungkin mekanisme keselamatan adalah perlu bagi menjamin keselamatan yang maksimum.

PENILAIAN RISIKO KESELAMATAN ICT

Jakim hendaklah mengambil kira kewujudan risiko ke atas aset ICT akibat dari ancaman dan vulnerability yang semakin meningkat hari ini. Justeru itu Jakim perlu mengambil langkah-langkah proaktif dan bersesuaian untuk menilai tahap risiko aset ICT supaya pendekatan dan keputusan yang paling berkesan dikenal pasti bagi menyediakan perlindungan dan kawalan ke atas aset ICT.

Jakim hendaklah melaksanakan penilaian risiko keselamatan ICT secara berkala dan berterusan bergantung kepada perubahan teknologi dan keperluan keselamatan ICT. Seterusnya mengambil tindakan susulan dan/atau langkah-langkah bersesuaian untuk mengurangkan atau mengawal risiko keselamatan ICT berdasarkan penemuan penilaian risiko.

Penilaian risiko keselamatan ICT hendaklah dilaksanakan ke atas sistem maklumat Jakim termasuklah aplikasi, perisian, pelayan, rangkaian dan/atau proses serta prosedur. Penilaian risiko ini hendaklah juga dilaksanakan di premis yang menempatkan sumber-sumber teknologi maklumat termasuklah pusat data, bilik media storan, kemudahan utiliti dan sistem-sistem sokongan lain.

Jakim bertanggungjawab melaksanakan dan menguruskan risiko keselamatan ICT selaras dengan keperluan Surat Pekeliling Am Bilangan 6 Tahun 2005: Garis Panduan Penilaian Risiko Keselamatan Maklumat Sektor Awam.

Jakim perlu mengenalpasti tindakan yang sewajarnya bagi menghadapi kemungkinan risiko berlaku dengan memilih tindakan berikut:

- (a) Mengurangkan risiko dengan melaksanakan kawalan yang bersesuaian;
- (b) Menerima dan/atau bersedia berhadapan dengan risiko yang akan terjadi selagi ia memenuhi kriteria yang telah ditetapkan oleh pengurusan agensi;
- (c) Mengelak dan/atau mencegah risiko dari terjadi dengan mengambil tindakan yang dapat mengelak dan/atau mencegah berlakunya risiko; dan
- (d) Memindahkan risiko ke pihak lain seperti pembekal, pakar runding dan pihak-pihak lain yang berkepentingan.

**BIDANG 01
PEMBANGUNAN DAN PENYELENGGARAAN DASAR**

0101 Dasar Keselamatan ICT

Objektif:

Menerangkan hala tuju dan sokongan pengurusan terhadap keselamatan maklumat selaras dengan keperluan Jakim dan perundangan yang berkaitan.

010101 Pelaksanaan Dasar

Pelaksanaan dasar ini akan dijalankan oleh Ketua Pengarah Jakim selaku Ketua Pengerusi Jawatankuasa Keselamatan ICT (JKICT) Jakim. JKICT ini terdiri daripada Ketua Pegawai Maklumat (CIO), Pegawai Keselamatan ICT (ICTSO) dan semua Pengarah Bahagian.

Ketua
Pengarah

010102 Penyebaran Dasar

Dasar ini perlu disebar kepada semua pengguna ICT Jakim (termasuk kakitangan, pembekal, pakar runding dan lain-lain).

ICTSO

010103 Penyelenggaraan Dasar

DKICT adalah tertakluk kepada semakan dan pindaan dari semasa ke semasa termasuk kawalan keselamatan, prosedur dan proses selaras dengan perubahan teknologi, aplikasi, prosedur, perundangan, dasar Kerajaan dan kepentingan sosial.

ICTSO

<p>Berikut adalah prosedur yang berhubung dengan penyelenggaraan Dasar Keselamatan ICT:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Kenal pasti dan tentukan perubahan yang diperlukan; (b) Kemuka cadangan pindaan secara bertulis kepada ICTSO untuk pembentangan dan persetujuan Mesyuarat Jawatankuasa Keselamatan ICT (JKICT), Jakim; (c) Maklum kepada semua pengguna perubahan yang telah dipersetujui oleh JKICT; dan (d) Dasar ini hendaklah dikaji semula sekurang-kurangnya sekali setahun atau mengikut keperluan semasa. 	
<p>010104 Pemakaian Dasar</p>	
<p>DKICT adalah terpakai kepada semua pengguna ICT Jakim dan tiada pengecualian diberikan.</p>	<p>Semua</p>

BIDANG 02 ORGANISASI KESELAMATAN

0201 Struktur Organisasi Dalaman

Objektif:

Menerangkan peranan dan tanggungjawab individu yang terlibat dengan lebih jelas dan teratur dalam mencapai objektif Dasar Keselamatan ICT Jakim.

020101 Ketua Pengarah Jakim

Ketua Pengarah Jakim adalah berperanan dan bertanggungjawab dalam Ketua Pengarah perkara-perkara seperti berikut:

- (a) Memastikan semua pengguna memahami peruntukan-peruntukan di bawah Dasar Keselamatan ICT;
- (b) Memastikan semua pengguna mematuhi Dasar Keselamatan ICT;
- (c) Memastikan semua keperluan organisasi (sumber kewangan, sumber manusia dan perlindungan keselamatan) adalah mencukupi;
- (d) Memastikan penilaian risiko dan program keselamatan ICT dilaksanakan seperti yang ditetapkan di dalam Dasar Keselamatan ICT;
- (e) dan Mempengerusikan Mesyuarat Jawatankuasa Keselamatan ICT (JKICT), Jakim.

Ketua Pengarah

020102 Ketua Pegawai Maklumat (CIO)	
<p>Ketua Pegawai Maklumat (CIO) bagi Jakim ialah Timbalan Ketua Pengarah (Pengurusan) Jakim. Peranan dan tanggungjawab CIO adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Membantu Ketua Pengarah dalam melaksanakan tugas-tugas yang melibatkan keselamatan ICT; (b) Menentukan keperluan keselamatan ICT; (c) Menyelaras dan mengurus pelan latihan dan program kesedaran keselamatan ICT seperti penyediaan DKICT serta pengurusan risiko dan pengauditan; (d) Bertanggungjawab ke atas perkara-perkara yang berkaitan dengan keselamatan ICT. dan (e) Koordinator Pengurusan Kesyinambungan Perkhidmatan (Koordinator PKP). 	CIO
020103 Pegawai Keselamatan ICT (ICTSO)	
<p>Pegawai Keselamatan ICT (ICTSO) bagi Jakim ialah Pengarah Bahagian Pengurusan Maklumat (BPM), Jakim.</p> <p>Peranan dan tanggungjawab ICTSO yang dilantik adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Mengurus keseluruhan program-program keselamatan ICT Jakim; (b) Menguatkuasakan pelaksanaan Dasar Keselamatan ICT Jakim; (c) Membentuk pasukan yang berhubung kait dengan amalan keselamatan seperti Pasukan Tindak Balas Insiden Keselamatan (CERT), Jawatankuasa Sistem Pengurusan Keselamatan Maklumat (ISMS), dan Pasukan Pemulihan Bencana (DRP); (d) Memberi penerangan dan pendedahan berkenaan Dasar 	ICTSO

<p>Keselamatan ICT kepada semua pengguna;</p> <ul style="list-style-type: none"> (e) Mewujudkan garis panduan, prosedur dan tatacara selaras dengan keperluan Dasar Keselamatan ICT; (f) Menjalankan pengurusan risiko; (g) Menjalankan audit, mengkaji semula, merumus tindakbalas pengurusan Jakim berdasarkan hasil penemuan dan menyediakan laporan mengenainya; (h) Memberi amaran terhadap kemungkinan berlakunya ancaman berbahaya seperti virus dan memberi khidmat nasihat serta menyediakan langkah-langkah perlindungan yang bersesuaian; (i) Melaporkan insiden keselamatan ICT kepada Pasukan Tindak balas Insiden Keselamatan ICT Kerajaan (GCERT) dan memaklumpkannya kepada CIO; (j) Bekerjasama dengan semua pihak yang berkaitan dalam mengenal pasti punca ancaman atau insiden keselamatan ICT dan memperakukan langkah-langkah baik pulih dengan segera; (k) Menyedia dan melaksanakan program-program kesedaran mengenai keselamatan ICT; (l) Menjalankan penilaian untuk memastikan tahap keselamatan ICT dan mengambil tindakan pemulihan atau pengukuhan bagi meningkatkan tahap keselamatan infrastruktur ICT supaya insiden baru dapat dielakkan; dan (m) Ketua Pasukan Pemulihan Bencana (DRP). 	
<p>020104 Pengurus ICT</p>	
<p>Pengurus-pengurus ICT ialah Pegawai daripada skim Sistem Maklumat yang mengurus dan menyelia perkhidmatan ICT di Ibu Pejabat atau Pusat Tanggungjawab (PTJ) Jakim.</p> <p>Peranan dan tanggungjawab Pengurus ICT adalah seperti berikut:</p>	<p>Pengurus ICT</p>

<ul style="list-style-type: none"> (a) Mengkaji semula dan melaksanakan kawalan keselamatan ICT selaras dengan keperluan Jakim; (b) Menentukan kawalan akses pengguna terhadap aset ICT Jakim; (c) Melaporkan sebarang perkara atau penemuan mengenai keselamatan ICT kepada ICTSO; dan (d) Menyimpan rekod, bahan bukti dan laporan terkini mengenai ancaman keselamatan ICT Jakim. 	
020105 Pentadbir Sistem	
<p>Pentadbir Sistem ialah Pegawai daripada skim Sistem Maklumat yang mentadbir dan menjaga sistem-sistem ICT yang disediakan oleh Jakim.</p> <p>Peranan dan tanggungjawab Pentadbir Sistem ICT adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Mengambil tindakan yang bersesuaian dengan segera apabila dimaklumkan mengenai kakitangan yang berhenti, bertukar, bercuti, berkursus panjang atau berlaku perubahan dalam bidang tugas; (b) Menentukan ketepatan dan kesempurnaan sesuatu tahap capaian berdasarkan arahan pemilik sumber maklumat sebagaimana yang telah ditetapkan di dalam DKICT; (c) Memantau aktiviti capaian harian sistem aplikasi pengguna; (d) Mengenal pasti aktiviti-aktiviti tidak normal seperti pencerobohan dan pengubahsuaian data tanpa kebenaran dan membatalkan atau memberhentikanannya dengan serta merta; (e) Menganalisis dan menyimpan rekod jejak audit; (f) Menyediakan laporan mengenai aktiviti capaian secara berkala; dan (g) Bertanggungjawab memantau setiap perkakasan ICT yang diagihkan kepada pengguna seperti komputer peribadi, komputer riba, pencetak, pengimbas dan sebagainya di dalam keadaan 	Pentadbir Sistem ICT

yang baik.	
020105 Pegawai Aset ICT	
<p>Pegawai Aset ialah Pegawai yang dilantik untuk mengurus aset ICT yang mentadbir dan mentadbir sistem-sistem ICT yang disediakan oleh Jakim.</p> <p>Peranan dan tanggungjawab Pegawai Aset adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Penerimaan (b) Pendaftaran (c) Penggunaan, Penyimpanan dan Pemeriksaan (d) Penyelenggaraan (e) Pelupusan (f) Kehilangan dan hapuskira 	Pegawai Aset ICT
020106 Pengguna	
<p>Pengguna mempunyai peranan dan tanggungjawab seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Membaca, memahami dan mematuhi Dasar Keselamatan ICT; (b) Mengetahui dan memahami implikasi keselamatan ICT kesan dari tindakannya; (c) Menjalani tapisan keselamatan sekiranya dikehendaki berurusan dengan maklumat rasmi terperingkat; (d) Melaksanakan prinsip-prinsip Dasar Keselamatan ICT dan menjaga kerahsiaan maklumat Jakim; (e) Melaporkan sebarang aktiviti yang mengancam keselamatan ICT kepada Pentadbir Sistem dengan segera; (f) Menghadiri program-program kesedaran mengenai keselamatan ICT; dan 	Pengguna

<p>(g) Menandatangani Surat Akuan Pematuhan Dasar Keselamatan ICT Jakim sebagaimana Lampiran 1.</p>	
<p>020107 Jawatan Kuasa Keselamatan ICT</p>	
<p>Jawatankuasa Keselamatan ICT (JKICT) adalah jawatankuasa yang bertanggungjawab dalam hal ehwal keselamatan ICT dan berperanan sebagai penasihat dan pemangkin dalam merumuskan rancangan dan strategi keselamatan ICT Jakim.</p> <p>Keanggotaan JKICT adalah seperti berikut:</p> <p style="padding-left: 40px;">Pengerusi : ICTSO</p> <p style="padding-left: 40px;">Ahli : Semua Pegawai Skim F di Jakim.</p> <p>Urus Setia bagi JKICT ialah Bahagian Pengurusan Maklumat, Jakim.</p> <p>Bidang kuasa:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Menyemak semula dokumen DKICT Jakim untuk diluluskan dan diperakukan diperingkat Pengurusan Atasan; (b) Memantau tahap pematuhan keselamatan ICT; (c) Memperaku garis panduan, prosedur dan tatacara untuk aplikasi-aplikasi khusus dalam Jakim yang mematuhi keperluan DKICT; (d) Menilai teknologi yang bersesuaian dan mencadangkan penyelesaian terhadap keperluan keselamatan ICT; (e) Memastikan DKICT selaras dengan dasar-dasar ICT kerajaan semasa; (f) Menerima laporan dan membincangkan hal-hal keselamatan ICT semasa; (g) Membincang tindakan yang melibatkan pelanggaran DKICT; dan (h) Membuat keputusan mengenai tindakan yang perlu diambil 	<p>JKICT</p>

mengenai sebarang insiden.	
020108 Pasukan Tindak Balas Insiden Keselamatan ICT (CERT)	
<p>Keanggotaan CERT adalah seperti berikut:</p> <p>Pengurus : Ketua Cawangan Operasi & Teknikal Bahagian Pengurusan Maklumat, Jakim</p> <p>Ahli : (1) Penolong Pengarah Bahagian Pengurusan Maklumat, Jakim; dan (2) Penolong Pegawai Teknologi Maklumat, Bahagian Pengurusan Maklumat, Jakim.</p> <p>Peranan dan tanggungjawab CERT adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Menerima dan mengesan aduan keselamatan ICT serta menilai tahap dan jenis insiden;</p> <p>(b) Merekod dan menjalankan siasatan awal insiden yang diterima;</p> <p>(c) Menangani tindak balas (response) insiden keselamatan ICT dan mengambil tindakan baik pulih minimum;</p> <p>(d) Menasihati Jakim mengambil tindakan pemulihan dan pengukuhan; dan</p> <p>(e) Menyebarkan makluman berkaitan pengukuhan keselamatan ICT kepada Jakim.</p>	CERT

0202 Pihak Ketiga

Objektif:

Menjamin keselamatan semua aset ICT yang digunakan oleh pihak ketiga (Pembekal, Pakar Runding dan lain-lain).

020201 Keperluan Keselamatan Kontrak dengan Pihak Ketiga

Ini bertujuan memastikan penggunaan maklumat dan kemudahan proses maklumat oleh pihak ketiga dikawal.

Perkara yang perlu dipatuhi termasuk yang berikut:

- (a) Membaca, memahami dan mematuhi DKICT;
- (b) Membuat temujanji terlebih dahulu sebelum mengadakan perjumpaan dengan mana-mana Pegawai Jakim;
- (c) Mengenalpasti risiko keselamatan maklumat dan kemudahan pemprosesan maklumat serta melaksanakan kawalan yang sesuai sebelum memberi kebenaran capaian;
- (d) Mengenalpasti keperluan keselamatan sebelum memberi kebenaran capaian atau penggunaan kepada pihak ketiga;
- (e) Akses kepada aset ICT perlu berlandaskan kepada perjanjian kontrak;
- (f) Memastikan semua syarat keselamatan dinyatakan dengan jelas dalam perjanjian dengan pihak ketiga. Perkara-perkara berikut hendaklah dimasukkan di dalam perjanjian yang dimeterai.
 - i. Dasar Keselamatan ICT Jakim;
 - ii. Tapisan Keselamatan;
 - iii. Perakuan Akta Rahsia Rasmi 1972; dan

CIO, ICTSO,
Pengurus ICT,
Pentadbir
Sistem, dan
Pihak Ketiga

<p>iv. Hak Harta Intelek.</p> <p>(g) Menandatangani Surat Akuan Pematuhan Dasar Keselamatan ICT Jakim sebagaimana Lampiran 1.</p>	
--	--

**BIDANG 03
PENGURUSAN ASET**

0301 Akauntabiliti Aset

Objektif:

Memberi dan menyokong perlindungan yang bersesuaian ke atas semua aset ICT Jakim.

030101 Inventori Aset ICT

Ini bertujuan memastikan semua aset ICT diberi kawalan dan perlindungan yang sesuai oleh pemilik atau pemegang amanah masing-masing.

Perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Memastikan semua aset ICT dikenal pasti dan maklumat aset direkod dalam borang daftar harta modal dan inventori dan sentiasa dikemas kini;
- (b) Memastikan semua aset ICT mempunyai pemilik dan dikendalikan oleh pengguna yang dibenarkan sahaja;
- (c) Memastikan semua pengguna mengesahkan penempatan aset ICT yang ditempatkan di Jakim;
- (d) Peraturan bagi pengendalian aset ICT hendaklah dikenalpasti, di dokumen dan dilaksanakan; dan
- (e) Setiap pengguna adalah bertanggungjawab ke atas semua aset ICT dibawah kawalannya.

Pegawai Aset
dan Semua

0302 Pengelasan dan Pengendalian Maklumat

Objektif:

Memastikan setiap maklumat atau aset ICT diberikan tahap perlindungan yang bersesuaian.

030201 Pengelasan Maklumat

Maklumat hendaklah dikelaskan atau dilabelkan sewajarnya oleh pegawai yang diberi kuasa mengikut dokumen Arahan Keselamatan.

Setiap maklumat yang dikelaskan mestilah mempunyai peringkat keselamatan sebagaimana yang telah ditetapkan di dalam dokumen Arahan Keselamatan seperti berikut:

- (a) Rahsia Besar;
- (b) Rahsia;
- (c) Sulit; atau
- (d) Terhad.

Semua

030202 Pengendalian Maklumat

Aktiviti pengendalian maklumat seperti mengumpul, memproses, menyimpan, menghantar, menyampai, menukar dan memusnah hendaklah mengambil kira langkah-langkah keselamatan berikut:

- (a) Menghalang pendedahan maklumat kepada pihak yang tidak dibenarkan;
- (b) Memeriksa maklumat dan menentukan ia tepat dan lengkap dari semasa ke semasa;

Semua

<ul style="list-style-type: none"> (c) Menentukan maklumat sedia untuk digunakan; (d) Menjaga kerahsiaan kata laluan; (e) Mematuhi standard, prosedur, langkah dan garis panduan keselamatan yang ditetapkan; (f) Memberi perhatian kepada maklumat terperingkat terutama semasa pewujudan, pemprosesan, penyimpanan, penghantaran, penyampaian, pertukaran dan pemusnahan; dan (g) Menjaga kerahsiaan langkah-langkah keselamatan ICT dari diketahui umum. 	
--	--

<p>BIDANG 04 KESELAMATAN SUMBER MANUSIA</p>
<p>0401 Keselamatan Sumber Manusia Dalam Tugas Harian</p>
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan semua sumber manusia yang terlibat termasuk pegawai dan kakitangan Jakim, pembekal, pakar runding dan pihak-pihak yang berkepentingan memahami tanggungjawab dan peranan serta meningkatkan pengetahuan dalam keselamatan aset ICT. Semua warga Jakim hendaklah mematuhi terma dan syarat perkhidmatan serta peraturan semasa yang berkuat kuasa.</p>

040101 Sebelum Perkhidmatan	
<p>Perkara-perkara yang mesti dipatuhi termasuk yang berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Menyatakan dengan lengkap dan jelas peranan dan tanggungjawab pegawai dan kakitangan Jakim serta pihak ketiga yang terlibat dalam menjamin keselamatan aset ICT sebelum, semasa dan selepas perkhidmatan; (b) Menjalankan tapisan keselamatan untuk pegawai dan kakitangan Jakim serta pihak ketiga yang terlibat berasaskan keperluan perundangan, peraturan dan etika terpakai yang selaras dengan keperluan perkhidmatan, peringkat maklumat yang akan dicapai serta risiko yang dijangkakan; dan (c) Mematuhi semua terma dan syarat perkhidmatan yang ditawarkan dan peraturan semasa yang berkuat kuasa berdasarkan perjanjian yang telah ditetapkan. 	Semua
040102 Dalam Perkhidmatan	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi termasuk yang berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Memastikan pegawai dan kakitangan Jakim serta pihak ketiga yang berkepentingan mengurus keselamatan aset ICT berdasarkan perundangan dan peraturan yang ditetapkan oleh Jakim; (b) Memastikan latihan kesedaran dan yang berkaitan mengenai pengurusan keselamatan aset ICT diberi kepada pengguna ICT Jakim secara berterusan dalam melaksanakan tugas-tugas dan tanggungjawab mereka, dan sekiranya perlu diberi kepada pihak ketiga yang berkepentingan dari semasa ke semasa; 	Semua

<p>(c) Memastikan adanya proses tindakan disiplin dan/atau undang-undang ke atas pegawai dan kakitangan Jakim serta pihak ketiga yang berkepentingan sekiranya berlaku pelanggaran dengan perundangan dan peraturan ditetapkan oleh Jakim; dan</p> <p>(d) Memantapkan pengetahuan berkaitan dengan penggunaan aset ICT bagi memastikan setiap kemudahan ICT digunakan dengan cara dan kaedah yang betul demi menjamin kepentingan keselamatan ICT. Sebarang kursus dan latihan teknikal yang diperlukan, pengguna boleh merujuk kepada Bahagian Pengurusan Maklumat, Jakim.</p>	
<p>040103 Bertukar Atau Tamat Perkhidmatan</p>	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi termasuk yang berikut:</p> <p>(a) Memastikan semua aset ICT dikembalikan kepada Jakim mengikut peraturan dan/atau terma perkhidmatan yang ditetapkan; dan</p> <p>(b) Membatalkan atau menarik balik semua kebenaran capaian ke atas maklumat dan kemudahan proses maklumat mengikut peraturan yang ditetapkan oleh Jakim dan/atau terma perkhidmatan.</p>	<p>Semua</p>
<p>0402 Perlindungan Data Peribadi</p>	
<p>Objektif: Memastikan maklumat peribadi pegawai dan kakitangan Jakim dilindungi.</p>	

040201 Maklumat Peribadi

Maklumat yang boleh dikenal pasti secara peribadi adalah maklumat yang boleh digunakan bersama maklumat yang lain (jika ada) dan dapat mengenal pasti identiti, butiran perhubungan atau mengetahui lokasi individu. Di antara data peribadi yang dimaksudkan terhad seperti berikut:

Semua

- (a) Nama Penuh
- (b) Alamat Tempat Tinggal
- (c) Alamat E-mel
- (d) No Kad Pengenalan
- (e) Alamat IP
- (f) No Pendaftaran Kereta
- (g) No Lesen Memandu
- (h) **Wajah**, Cap Jari atau Tanda Tangan
- (i) No Kad Kredit
- (j) Tarikh Lahir
- (k) Tempat Lahir
- (l) No Telefon
- (m) ID Pengguna
- (n) Jantina
- (o) Butiran Cukai
- (p) Pendapatan Tahunan
- (q) Bangsa
- (r) Maklumat Kewangan

- (s) Nama Pasangan
- (t) Status Perkahwinan
- (u) Pendidikan
- (v) Jumlah Tanggungan

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi termasuk yang berikut:

- (a) Tidak dibenarkan untuk mendedahkan data peribadi kepada pihak ketiga tanpa mendapat keizinan daripada pemilik data tersebut;
- (b) Tidak dibenarkan untuk mendedahkan bidang kuasa atau keanggotaan pegawai dalam manamana jawatan kuasa kepada pihak ketiga;
- (c) Anggota yang bertanggungjawab terhadap kerahsiaan data peribadi pegawai hendaklah memastikan bahawa ianya diklasifikasikan sebagai sulit dan dijaga mengikut piawaian keselamatan yang tertinggi;
- (d) Dalam mengekalkan keselamatan data peribadi, sistem kawalan yang mencukupi dengan gabungan kawalan akses fizikal dan elektronik, teknologi “firewall” dan langkah-langkah keselamatan lain yang munasabah hendaklah diambil untuk melindungi kerahsiaan dan keselamatan data peribadi;
- (e) Akses kepada data peribadi oleh anggota Jabatan adalah berasaskan dasar perlu-tahu sahaja; dan

Sebarang keperluan untuk mendedahkan data peribadi adalah atas dasar mengutamakan kepentingan Negara dan dibenarkan di bawah mana-mana undang-undang sahaja.

**BIDANG 05
KESELAMATAN FIZIKAL DAN PERSEKITARAN**

0501 Keselamatan Kawasan

Objektif:

Melindungi premis dan maklumat daripada sebarang bentuk pencerobohan, ancaman, kerosakan serta akses yang tidak dibenarkan.

050101 Kawalan Kawasan

Ini bertujuan untuk menghalang akses, kerosakan dan gangguan secara fizikal terhadap premis dan maklumat agensi.

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi termasuk yang berikut:

- (a) Kawasan keselamatan fizikal hendaklah dikenal pasti dengan jelas;
- (b) Lokasi dan keteguhan keselamatan fizikal hendaklah bergantung kepada keperluan untuk melindungi aset dan hasil penilaian risiko;
- (c) Menggunakan keselamatan perimeter (halangan seperti dinding, pagar kawalan, pengawal keselamatan) untuk melindungi kawasan yang mengandungi maklumat dan kemudahan pemrosesan maklumat;
- (d) Memasang alat penggera atau kamera;
- (e) Mengehadkan jalan keluar masuk;
- (f) Mengadakan kaunter kawalan;

Pejabat Ketua
Pegawai
Keselamatan
Kerajaan (KPKK),
CIO, ICTSO dan
Pegawai
Keselamatan

<ul style="list-style-type: none"> (g) Menyediakan tempat atau bilik khas untuk pelawat-pelawat; (h) Mewujudkan perkhidmatan kawalan keselamatan; (i) Melindungi kawasan terhad melalui kawalan pintu masuk yang bersesuaian bagi memastikan kakitangan yang diberi kebenaran sahaja boleh melalui pintu masuk ini; (j) Mereka bentuk dan melaksanakan keselamatan fizikal di dalam pejabat, bilik dan kemudahan; (k) Mereka bentuk dan melaksanakan perlindungan fizikal dari kebakaran, banjir, letupan, kacau-bilau dan bencana; (l) Menyediakan garis panduan untuk kakitangan yang bekerja didalam kawasan terhad; dan (m) Memastikan kawasan-kawasan penghantaran dan pemunggahan dan juga tempat-tempat lain dikawal dari pihak yang tidak diberi kebenaran memasukinya. 	
050102 Kawalan Masuk Fizikal	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi termasuk yang berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Setiap pengguna Jakim hendaklah memakai atau mengenakan pas keselamatan sepanjang waktu bertugas; (b) Semua pas keselamatan hendaklah diserahkan balik kepada Jakim apabila pengguna berhenti atau bersara; (c) Setiap pelawat hendaklah mendapatkan Pas Pelawat dan mengisi Buku Log Pelawat di pondok pengawal atau kaunter khidmat pelanggan. Pas ini hendaklah dikembalikan semula selepas selesai urusan; dan (d) Kehilangan pas mestilah dilaporkan dengan segera. 	Semua

050103 Kawasan Larangan	
<p>Kawasan larangan ditakrifkan sebagai kawasan yang dihadkan kemasukan kepada pegawai-pegawai yang tertentu sahaja. Ini dilaksanakan untuk melindungi aset ICT yang terdapat di dalam kawasan tersebut.</p> <p>Kawasan larangan di Jakim adalah bilik Ketua Pengarah, bilik Timbalan Ketua Pengarah, bilik Pegawai, bilik rangkaian dan komunikasi serta Pusat Data (Data Centre).</p> <p>(a) Akses kepada kawasan larangan hanyalah kepada pegawai-pegawai yang dibenarkan sahaja; dan</p> <p>(b) Pihak ketiga adalah dilarang sama sekali untuk memasuki kawasan larangan kecuali, bagi kes-kes tertentu seperti memberi perkhidmatan sokongan atau bantuan teknikal, dan mereka hendaklah diiringi sepanjang masa sehingga tugas di kawasan berkenaan selesai.</p>	Semua
0502 Keselamatan Peralatan	
<p>Objektif:</p> <p>Melindungi peralatan ICT Jakim dari kehilangan, kerosakan, kecurian serta gangguan kepada peralatan tersebut.</p>	
050201 Peralatan ICT	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Pengguna hendaklah menyemak dan memastikan semua</p>	Semua

<p>peralatan ICT di bawah kawalannya berfungsi dengan sempurna;</p> <ul style="list-style-type: none">(b) Pengguna bertanggungjawab sepenuhnya ke atas komputer masing-masing dan tidak dibenarkan membuat sebarang pertukaran perkakasan dan konfigurasi yang telah ditetapkan;(c) Pengguna dilarang sama sekali menambah, menanggal atau mengganti sebarang perkakasan ICT yang telah ditetapkan;(d) Pengguna dilarang membuat instalasi sebarang perisian tambahan tanpa kebenaran Pentadbir Sistem ICT;(e) Pengguna adalah bertanggungjawab di atas kerosakan atau kehilangan peralatan ICT di bawah kawalannya;(f) Pengguna mesti memastikan perisian antivirus di komputer peribadi mereka sentiasa aktif (<i>activated</i>) dan dikemaskini di samping melakukan imbasan ke atas media storan yang digunakan;(g) Penggunaan kata laluan untuk akses ke sistem komputer adalah diwajibkan;(h) Semua peralatan sokongan ICT hendaklah dilindungi daripada kecurian, kerosakan, penyalahgunaan atau pengubahsuaian tanpa kebenaran;(i) Peralatan-peralatan kritikal perlu disokong oleh <i>Uninterruptable Power Supply</i> (UPS);(j) Semua peralatan ICT hendaklah disimpan atau diletakkan di tempat yang teratur, bersih dan mempunyai ciri-ciri keselamatan;(k) Peralatan rangkaian seperti switches, hub, router dan lain-lain perlu diletakkan di dalam rak khas dan berkunci;(l) Semua peralatan yang digunakan secara berterusan mestilah diletakkan di kawasan yang berhawa dingin dan mempunyai pengudaraan (air ventilation) yang sesuai;(m) Peralatan ICT yang hendak dibawa keluar dari premis Jakim,	
---	--

<p>perlu mendapat kelulusan Pentadbir Sistem ICT dan direkodkan bagi tujuan pemantauan;</p> <p>(n) Peralatan ICT yang hilang hendaklah dilaporkan kepada ICTSO dan Pegawai Aset dengan segera;</p> <p>(o) Pengendalian peralatan ICT hendaklah mematuhi dan merujuk kepada peraturan semasa yang berkuat kuasa;</p> <p>(p) Pengguna tidak dibenarkan mengubah kedudukan komputer dari tempat asal ia ditempatkan tanpa kebenaran Pentadbir Sistem ICT dan Pegawai Aset;</p> <p>(q) Sebarang kerosakan peralatan ICT hendaklah dilaporkan kepada Pentadbir Sistem ICT untuk di baik pulih;</p> <p>(r) Sebarang pelekat selain bagi tujuan rasmi tidak dibenarkan. Ini bagi menjamin peralatan tersebut sentiasa berkeadaan baik;</p> <p>(s) Konfigurasi alamat IP tidak dibenarkan diubah daripada alamat IP yang asal;</p> <p>(t) Pengguna dilarang sama sekali mengubah kata laluan bagi Pentadbir (administrator password) yang telah ditetapkan oleh Pentadbir Sistem ICT;</p> <p>(u) Pengguna bertanggungjawab terhadap perkakasan, perisian dan maklumat di bawah jagaannya dan hendaklah digunakan sepenuhnya bagi urusan rasmi sahaja;</p> <p>(v) Pengguna hendaklah memastikan semua perkakasan komputer, pencetak dan pengimbas dalam keadaan "OFF" apabila meninggalkan pejabat;</p> <p>(w) Sebarang bentuk penyelewengan atau salah guna peralatan ICT hendaklah dilaporkan kepada ICTSO; dan</p> <p>(x) Memastikan plag dicabut daripada suis utama (main switch) bagi mengelakkan kerosakan perkakasan sebelum meninggalkan pejabat jika berlaku kejadian seperti petir, kilat dan sebagainya.</p>	
---	--

050202 Media Storan

Media storan merupakan peralatan elektronik yang digunakan untuk menyimpan data dan maklumat seperti disket, cakera padat, pita magnetik, optical disk, flash disk, CDROM, thumb drive dan media storan lain.

Media-media storan perlu dipastikan berada dalam keadaan yang baik, selamat, terjamin kerahsiaan, integriti dan kebolehsediaan untuk digunakan.

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Media storan hendaklah disimpan di ruang penyimpanan yang baik dan mempunyai ciri-ciri keselamatan bersesuaian dengan kandungan maklumat;
- (b) Akses untuk memasuki kawasan penyimpanan media storan hendaklah terhad kepada pengguna yang dibenarkan sahaja;
- (c) Semua media storan perlu dikawal bagi mencegah dari capaian yang tidak dibenarkan, kecurian dan kemusnahan;
- (d) Semua media storan yang mengandungi data kritikal hendaklah disimpan di dalam peti keselamatan yang mempunyai ciri-ciri keselamatan termasuk tahan dari dipecahkan, api, air dan medan magnet;
- (e) Akses dan pergerakan media storan hendaklah direkodkan;
- (f) Perkakasan backup hendaklah diletakkan di tempat yang terkawal;
- (g) Mengadakan salinan atau penduaan (backup) pada media storan kedua bagi tujuan keselamatan dan bagi mengelakkan kehilangan data;
- (h) Semua media storan data yang hendak dilupuskan mestilah dihapuskan dengan teratur dan selamat seperti menggunakan kaedah '*degaussing*'; dan

Semua

(i) Penghapusan maklumat atau kandungan media mestilah mendapat kelulusan pemilik maklumat terlebih dahulu.	
050203 Media Tandatangan Digital	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Pengguna hendaklah bertanggungjawab sepenuhnya ke atas media tandatangan digital bagi melindungi daripada kecurian, kehilangan, kerosakan, penyalahgunaan dan pengklonan; (b) Media ini tidak boleh dipindah milik atau dipinjamkan; dan (c) Sebarang insiden kehilangan yang berlaku hendaklah dilaporkan dengan segera kepada ICTSO untuk tindakan seterusnya. 	Semua
050204 Media Perisian dan Aplikasi	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Hanya perisian yang diperakui sahaja dibenarkan bagi kegunaan Jakim; (b) Sistem aplikasi dalaman tidak dibenarkan didemonstrasi atau diagih kepada pihak lain kecuali dengan kebenaran Pengurus ICT; (c) Lesen perisian (registration code, serials, CD-keys) perlu disimpan berasingan daripada CD-rom, disk atau media berkaitan bagi mengelakkan dari berlakunya kecurian atau cetak rompak; dan (d) Kod sumber sesuatu sistem hendaklah disimpan dengan teratur dan sebarang pindaan mestilah mengikut prosedur yang 	Semua

ditetapkan.	
050205 Penyelenggaraan Perkakasan	
<p>Perkakasan hendaklah diselenggarakan dengan betul bagi memastikan kebolehsediaan, kerahsiaan dan integriti.</p> <p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Semua perkakasan yang diselenggara hendaklah mematuhi spesifikasi yang ditetapkan oleh pengeluar; (b) Memastikan perkakasan hanya boleh diselenggara oleh kakitangan atau pihak yang dibenarkan sahaja; (c) Bertanggungjawab terhadap setiap perkakasan bagi penyelenggaraan perkakasan sama ada dalam tempoh jaminan atau telah habis tempoh jaminan; (d) Menyemak dan menguji semua perkakasan sebelum dan selepas proses penyelenggaraan; (e) Laporan penyelenggaraan hendaklah disediakan sama ada penyelenggaraan dilaksanakan oleh pihak ketiga atau secara dalaman; (f) Memaklumkan pengguna sebelum melaksanakan penyelenggaraan mengikut jadual yang ditetapkan atau atas keperluan; dan (g) Semua penyelenggaraan mestilah mendapat kebenaran daripada Pengurus ICT. 	Pentadbir Aset / Pihak ketiga
050206 Peralatan di Luar Premis	
Perkakasan yang dibawa keluar dari premis Jakim adalah terdedah kepada	Semua

<p>pelbagai risiko.</p> <p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Peralatan perlu dilindungi dan dikawal sepanjang masa; dan (b) Penyimpanan atau penempatan peralatan mestilah mengambil kira ciri-ciri keselamatan yang bersesuaian. 	
050207 Pelupusan Perkakasan	
<p>Pelupusan melibatkan semua peralatan ICT yang telah rosak, usang dan tidak boleh dibaiki sama ada harta modal atau inventori yang dibekalkan oleh Jakim dan ditempatkan di Jakim.</p> <p>Peralatan ICT yang hendak dilupuskan perlu melalui prosedur pelupusan semasa. Pelupusan perlu dilakukan secara terkawal dan lengkap supaya maklumat tidak terlepas dari kawalan Jakim.</p> <p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Semua kandungan peralatan khususnya maklumat rahsia rasmi hendaklah dihapuskan terlebih dahulu sebelum pelupusan sama ada melalui shredding, grinding, degauzing atau pembakaran; (b) Sekiranya maklumat perlu disimpan, maka pengguna bolehlah membuat penduaan; (c) Peralatan ICT yang akan dilupuskan sebelum dipindah-milik hendaklah dipastikan data-data dalam storan telah dihapuskan dengan cara yang selamat; (d) Pegawai Aset hendaklah mengenalpasti sama ada peralatan tertentu boleh dilupuskan atau sebaliknya; (e) Peralatan yang hendak dilupus hendaklah disimpan di tempat 	<p>Pegawai Aset</p>

<p>yang telah dikhaskan yang mempunyai ciri-ciri keselamatan bagi menjamin keselamatan peralatan tersebut;</p> <p>(f) Pegawai aset bertanggungjawab merekodkan butir-butir pelupusan dan mengemaskini rekod pelupusan peralatan ICT ke dalam Sistem Pengurusan Aset (SPA);</p> <p>(g) Pelupusan peralatan ICT hendaklah dilakukan secara berpusat dan mengikut tatacara pelupusan semasa yang berkuat kuasa; dan</p> <p>(h) Pengguna ICT adalah DILARANG SAMA SEKALI daripada melakukan perkara-perkara seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none">i. Menyimpan mana-mana peralatan ICT yang hendak dilupuskan untuk milik peribadi. Mencabut, menanggal dan menyimpan perkakasan tambahan dalaman CPU seperti RAM, hardisk, motherboard dan sebagainya;ii. Menyimpan dan memindahkan perkakasan luaran komputer seperti AVR, speaker dan mana-mana peralatan yang berkaitan ke mana-mana bahagian di Jakim;iii. Memindah keluar dari Jakim mana-mana peralatan ICT yang hendak dilupuskan;iv. Melupuskan sendiri peralatan ICT kerana kerja-kerja pelupusan di bawah tanggungjawab Jakim; danv. Pengguna ICT bertanggungjawab memastikan segala maklumat sulit dan rahsia di dalam komputer disalin pada media storan kedua seperti disket atau thumb drive sebelum menghapuskan maklumat tersebut daripada peralatan komputer yang hendak dilupuskan.	
--	--

0503 Keselamatan Persekitaran

Objektif:

Melindungi aset ICT dari sebarang bentuk ancaman persekitaran yang disebabkan oleh bencana alam, kesilapan, kecuaiian atau kemalangan.

050301 Kawalan Persekitaran

Bagi menghindarkan kerosakan dan gangguan terhadap premis dan aset ICT, semua cadangan berkaitan premis sama ada untuk memperoleh, menyewa, ubahsuai, pembelian hendaklah dirujuk terlebih dahulu kepada Pejabat Ketua Pegawai Keselamatan Kerajaan (KPKK).

Bagi menjamin keselamatan persekitaran, perkara-perkara berikut hendaklah dipatuhi:

- (a) Merancang dan menyediakan pelan keseluruhan susun atur pusat data (bilik percetakan, peralatan komputer dan ruang atur pejabat dan sebagainya) dengan teliti;
- (b) Semua ruang pejabat khususnya kawasan yang mempunyai kemudahan ICT hendaklah dilengkapi dengan perlindungan keselamatan yang mencukupi dan dibenarkan seperti alat pencegah kebakaran dan pintu kecemasan;
- (c) Peralatan perlindungan hendaklah dipasang di tempat yang bersesuaian, mudah dikenali dan dikendalikan;
- (d) Bahan mudah terbakar hendaklah disimpan di luar kawasan kemudahan penyimpanan aset ICT;
- (e) Semua bahan cecair hendaklah diletakkan di tempat yang bersesuaian dan berjauhan dari aset ICT;
- (f) Pengguna adalah dilarang merokok atau menggunakan

Semua

<p>peralatan memasak seperti cerek elektrik berhampiran peralatan komputer;</p> <p>(g) Semua peralatan perlindungan hendaklah disemak dan diuji sekurang-kurangnya sekali (1) kali dalam setahun. Aktiviti dan keputusan ujian ini perlu direkodkan bagi memudahkan rujukan dan tindakan sekiranya perlu; dan</p> <p>(h) Akses kepada saluran riser hendaklah sentiasa dikunci.</p>	
<p>050302 Bekalan Kuasa</p>	
<p>Bekalan kuasa merupakan punca kuasa elektrik yang dibekalkan kepada peralatan ICT.</p> <p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Semua peralatan ICT hendaklah dilindungi dari kegagalan bekalan elektrik dan bekalan yang sesuai hendaklah disalurkan kepada peralatan ICT;</p> <p>(b) Peralatan sokongan seperti <i>Uninterruptable Power Supply</i> (UPS) dan penjana (generator) boleh digunakan bagi perkhidmatan kritikal seperti di bilik server supaya mendapat bekalan kuasa berterusan; dan</p> <p>(c) Semua peralatan sokongan bekalan kuasa hendaklah disemak dan diuji secara berjadual.</p>	<p>Pengurus ICT</p>
<p>050303 Kabel</p>	
<p>Kabel komputer hendaklah dilindungi kerana ia boleh menyebabkan maklumat menjadi terdedah.</p> <p>Langkah-langkah keselamatan yang perlu diambil adalah seperti berikut:</p>	<p>Pengurus ICT</p>

<ul style="list-style-type: none"> (a) Menggunakan kabel yang mengikut spesifikasi yang telah ditetapkan; (b) Melindungi kabel daripada kerosakan yang disengajakan atau tidak disengajakan; (c) Melindungi laluan pemasangan kabel sepenuhnya bagi mengelakkan ancaman kerosakan dan wire tapping; dan (d) Semua kabel perlu dilabelkan dengan jelas dan mestilah melalui trunking bagi memastikan keselamatan kabel daripada kerosakan dan pintasan maklumat. 	
050304 Prosedur Kecemasan	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Setiap pengguna hendaklah membaca, memahami dan mematuhi prosedur kecemasan yang disediakan oleh Jabatan; dan (b) Kecemasan persekitaran seperti kebakaran hendaklah dilaporkan kepada Pegawai Keselamatan Jabatan (PKJ) yang dilantik mengikut aras. 	Semua dan Pegawai Keselamatan Jabatan
0504 Keselamatan Dokumen	
<p>Objektif:</p> <p>Melindungi maklumat Jakim dari sebarang bentuk ancaman persekitaran yang disebabkan oleh bencana alam, kesilapan atau kecuaiian.</p>	

050401 Dokumen

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Setiap dokumen hendaklah difail dan dilabelkan mengikut klasifikasi keselamatan seperti Terbuka, Terhad, Sulit, Rahsia atau Rahsia Besar;
- (b) Pergerakan fail dan dokumen hendaklah direkodkan dan perlulah mengikut prosedur keselamatan;
- (c) Kehilangan dan kerosakan ke atas semua jenis dokumen perlu dimaklumkan mengikut prosedur Arahan Keselamatan;
- (d) Pelupusan dokumen hendaklah mengikut prosedur keselamatan semasa seperti mana Arahan Keselamatan, Arahan Amalan (Jadual Pelupusan Rekod) dan tatacara Jabatan Arkib Negara; dan
- (e) Menggunakan enkripsi (encryption) ke atas dokumen rahsia rasmi yang disediakan dan dihantar secara elektronik.

Semua

**BIDANG 06
PENGURUSAN OPERASI DAN KOMUNIKASI****0601 Pengurusan Prosedur Operasi****Objektif:**

Memastikan pengurusan operasi berfungsi dengan betul dan selamat daripada sebarang

ancaman dan gangguan.

060101 Pengendalian Prosedur

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Semua prosedur pengurusan operasi yang diwujudkan, dikenal pasti dan diguna pakai hendaklah didokumen, disimpan dan dikawal;
- (b) Setiap prosedur mestilah mengandungi arahan-arahan yang jelas, teratur dan lengkap seperti keperluan kapasiti, pengendalian dan pemprosesan maklumat, pengendalian dan penghantaran ralat, pengendalian output, bantuan teknikal dan pemulihan sekiranya pemprosesan tergendala atau terhenti; dan
- (c) Semua prosedur hendaklah dikemaskini dari semasa ke semasa atau mengikut keperluan.

Semua

060102 Kawalan Perubahan

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Pengubahsuaian yang melibatkan perkakasan, sistem untuk pemprosesan maklumat, perisian, dan prosedur mestilah mendapat kebenaran daripada pegawai ICT atau pegawai aset ICT terlebih dahulu;
- (b) Aktiviti-aktiviti seperti memasang, menyelenggara, menghapus dan mengemaskini mana-mana komponen sistem ICT hendaklah dikendalikan oleh pihak atau pegawai yang diberi kuasa dan mempunyai pengetahuan atau terlibat secara langsung dengan aset ICT berkenaan;
- (c) Semua aktiviti pengubahsuaian komponen sistem ICT hendaklah mematuhi spesifikasi perubahan yang telah ditetapkan; dan
- (d) Semua aktiviti perubahan atau pengubahsuaian hendaklah di

Semua

<p>rekod dan dikawal bagi mengelakkan berlakunya ralat sama ada secara sengaja atau pun tidak.</p>	
<p>060103 Pengasingan Tugas dan Tanggungjawab</p>	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Skop tugas dan tanggungjawab perlu diasingkan bagi mengurangkan peluang berlaku penyalahgunaan atau pengubahsuaian yang tidak dibenarkan ke atas aset ICT; (b) Tugas mewujudkan, memadam, mengemaskini, mengubah dan mengesahkan data hendaklah diasingkan bagi mengelakkan daripada capaian yang tidak dibenarkan serta melindungi aset ICT daripada kesilapan, kebocoran maklumat terperinci atau di manipulasi; dan (c) Perkakasan yang digunakan bagi tugas membangun, mengemas kini, menyenggara dan menguji aplikasi hendaklah diasingkan dari perkakasan yang digunakan sebagai <i>production</i>. 	<p>Pengurus ICT dan ICTSO</p>
<p>0602 Pengurusan Penyampaian Perkhidmatan Pihak Ketiga</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan pelaksanaan dan penyelenggaraan tahap keselamatan maklumat dan penyampaian perkhidmatan yang sesuai selaras dengan perjanjian perkhidmatan dengan pihak ketiga.</p>	
<p>060201 Perkhidmatan Penyampaian</p>	
<p>Perkara-perkara yang mesti dipatuhi adalah seperti berikut:</p>	<p>Semua</p>

<ul style="list-style-type: none"> (a) Memastikan kawalan keselamatan, definisi perkhidmatan dan tahap penyampaian yang terkandung dalam perjanjian dipatuhi, dilaksanakan dan diselenggarakan oleh pihak ketiga; (b) Perkhidmatan, laporan dan rekod yang dikemukakan oleh pihak ketiga perlu sentiasa dipantau, disemak semula dan diaudit dari semasa ke semasa; dan (c) Pengurusan perubahan dasar perlu mengambil kira tahap kritikal sistem dan proses yang terlibat serta penilaian semula risiko. 	
0603 Perancangan dan Penerimaan Sistem	
Objektif: Meminimumkan risiko yang menyebabkan gangguan atau kegagalan sistem.	
060301 Perancangan Kapasiti	
<p>Kapasiti sesuatu komponen atau sistem ICT hendaklah dirancang, diurus dan dikawal dengan teliti oleh pegawai yang berkenaan bagi memastikan keperluannya adalah mencukupi dan bersesuaian untuk pembangunan dan kegunaan sistem ICT pada masa akan datang.</p> <p>Keperluan kapasiti ini juga perlu mengambil kira ciri-ciri keselamatan ICT bagi meminimumkan risiko seperti gangguan pada perkhidmatan dan kerugian akibat pengubahsuaian yang tidak dirancang.</p>	Pengurus ICT dan ICTSO
060302 Penerimaan Sistem	
Semua sistem baru (termasuklah sistem yang dikemas kini atau diubahsuai) hendaklah memenuhi kriteria yang ditetapkan (<i>User Requirement</i>	Pentadbir Sistem

<p><i>Specification</i>) sebelum diterima atau dipersetujui.</p>	
<p>0604 Perisian Berbahaya</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Melindungi integriti perisian dan maklumat dari pendedahan atau kerosakan yang disebabkan oleh perisian berbahaya seperti virus, trojan dan sebagainya.</p>	
<p>060401 Perlindungan dari Perisian Berbahaya</p>	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Memasang sistem keselamatan untuk mengesan perisian atau program berbahaya seperti anti virus, Intrusion Detection System (IDS) dan Intrusion Prevention System (IPS) serta mengikut prosedur penggunaan yang betul dan selamat; (b) Memasang dan menggunakan hanya perisian yang tulen, berdaftar dan dilindungi di bawah mana-mana undang-undang bertulis yang berkuat kuasa; (c) Mengimbas semua perisian atau sistem dengan anti virus sebelum menggunakannya; (d) Mengemas kini anti virus dengan pattern antivirus yang terkini; (e) Menyemak kandungan sistem atau maklumat secara berkala bagi mengesan aktiviti yang tidak diingini seperti kehilangan dan kerosakan maklumat; (f) Menghadiri sesi kesedaran mengenai ancaman perisian berbahaya dan cara mengendalikannya; (g) Memasukkan klausa tanggungan di dalam kontrak yang telah ditawarkan kepada pembekal perisian. Klausa ini bertujuan untuk 	<p>Semua</p>

<p>tuntutan baik pulih sekiranya perisian tersebut mengandungi program berbahaya;</p> <p>(h) Mengadakan program dan prosedur jaminan kualiti ke atas semua perisian yang dibangunkan; dan</p> <p>(i) Memberi amaran mengenai ancaman keselamatan ICT seperti serangan virus.</p>	
<p>060402 Perlindungan dari Mobile Code</p>	
<p>Penggunaan mobile code yang boleh mendatangkan ancaman keselamatan ICT adalah tidak dibenarkan.</p>	<p>Semua</p>
<p>0605 Housekeeping</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Melindungi integriti maklumat agar boleh diakses pada bila-bila masa.</p>	
<p>060501 Backup</p>	
<p>Bagi memastikan sistem dapat dibangunkan semula setelah berlakunya bencana, backup hendaklah dilakukan setiap kali konfigurasi berubah.</p> <p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Membuat backup keselamatan ke atas semua sistem perisian dan aplikasi sekurang-kurangnya sekali atau setelah mendapat versi terbaru;</p> <p>(b) Membuat backup ke atas semua data dan maklumat mengikut keperluan operasi. Kekerapan backup bergantung pada tahap kritikal maklumat;</p>	<p>Semua</p>

<p>(c) Menguji sistem backup dan prosedur restore sedia ada bagi memastikan ia dapat berfungsi dengan sempurna, boleh dipercayai dan berkesan apabila digunakan khususnya pada waktu kecemasan;</p> <p>(d) Menyimpan sekurang-kurangnya tiga (3) generasi backup; dan</p> <p>(e) Merekod dan menyimpan salinan backup di lokasi yang berlainan dan selamat.</p>	
<p>0606 Pengurusan Rangkaian</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Melindungi maklumat dalam rangkaian dan infrastruktur sokongan.</p>	
<p>060601 Kawalan Infrastruktur Rangkaian</p>	
<p>Infrastruktur Rangkaian mestilah dikawal dan diuruskan sebaik mungkin demi melindungi ancaman kepada sistem dan aplikasi di dalam rangkaian.</p> <p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Peralatan rangkaian hendaklah diletakkan di lokasi yang mempunyai ciri-ciri fizikal yang kukuh dan bebas dari risiko seperti banjir, gegaran dan habuk; (b) Capaian kepada peralatan rangkaian hendaklah dikawal dan terhad kepada pengguna yang dibenarkan sahaja; (c) Semua peralatan mestilah melalui proses Factory Acceptance Check (FAC) semasa pemasangan dan konfigurasi; (d) Firewall hendaklah dipasang serta dikonfigurasi dan diselia oleh Pentadbir Sistem ICT; (e) Semua trafik keluar dan masuk hendaklah melalui firewall di 	<p>Pengurus ICT</p>

<p>bawah kawalan Jakim;</p> <p>(f) Semua perisian sniffer atau network analyser adalah dilarang dipasang pada komputer pengguna kecuali mendapat kebenaran ICTSO;</p> <p>(g) Memasang perisian Intrusion Prevention System (IPS) bagi mengesan sebarang cubaan menceroboh dan aktiviti-aktiviti lain yang boleh mengancam sistem dan maklumat Jakim;</p> <p>(h) Memasang Web Content Filtering pada Internet Gateway untuk menyekat aktiviti yang dilarang;</p> <p>(i) Sebarang penyambungan rangkaian yang bukan di bawah kawalan Jakim adalah tidak dibenarkan;</p> <p>(j) Semua pengguna hanya dibenarkan menggunakan rangkaian Jakim sahaja, penggunaan modem dibolehkan hanya setelah mendapat kebenaran daripada Pengurus ICT secara bertulis; dan</p> <p>(k) Kemudahan bagi wireless LAN perlu dipastikan kawalan keselamatan.</p>	
<p>0607 Pengurusan Media</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Melindungi aset ICT dari sebarang pendedahan, pengubahsuaian, pemindahan atau pemusnahan serta gangguan ke atas aktiviti perkhidmatan.</p>	
<p>060701 Penghantaran dan Pemindahan</p>	
<p>Penghantaran atau pemindahan media ke luar pejabat hendaklah mendapat kebenaran daripada pemilik terlebih dahulu.</p>	<p>Semua</p>

060702 Prosedur Pengendalian Media

Prosedur-prosedur pengendalian media yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Melabelkan semua media mengikut tahap sensitiviti sesuatu maklumat;
- (b) Mengehadkan dan menentukan capaian media kepada pengguna yang dibenarkan sahaja;
- (c) Mengehadkan pendedahan data atau media untuk tujuan yang dibenarkan sahaja;
- (d) Mengawal dan merekodkan aktiviti penyelenggaraan media bagi mengelak dari sebarang kerosakan dan pendedahan yang tidak dibenarkan;
- (e) Menyimpan semua media di tempat yang selamat; dan
- (f) Media yang mengandungi maklumat terperingkat yang hendak dihapuskan atau dimusnahkan mestilah dilupuskan mengikut prosedur yang betul dan selamat.

Semua

060703 Keselamatan Sistem Dokumentasi

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi dalam memastikan keselamatan sistem dokumentasi adalah seperti berikut:

- (a) Memastikan sistem penyimpanan dokumentasi mempunyai ciri-ciri keselamatan;
- (b) Menyedia dan memantapkan keselamatan sistem dokumentasi; dan
- (c) Mengawal dan merekodkan semua aktiviti capaian dokumentasi

Semua

sedia ada.	
0608 Pengurusan Pertukaran Maklumat	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan keselamatan pertukaran maklumat dan perisian antara Jakim dan agensi luar terjamin.</p>	
060801 Pertukaran Maklumat	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Dasar, prosedur dan kawalan pertukaran maklumat yang formal perlu diwujudkan untuk melindungi pertukaran maklumat melalui penggunaan pelbagai jenis kemudahan komunikasi; (b) Perjanjian perlu diwujudkan untuk pertukaran maklumat dan perisian di antara Jakim dengan agensi luar; (c) Media yang mengandungi maklumat perlu dilindungi daripada capaian yang tidak dibenarkan, penyalahgunaan atau kerosakan semasa pemindahan keluar dari Jakim; (d) Maklumat yang terdapat dalam mel elektronik perlu dilindungi sebaik-baiknya; (e) Maklumat tentang data, peralatan, perkakasan, perisian, teknologi dan infrastruktur ICT yang sedang digunakan oleh Jakim tidak dibenarkan didedah, diserahkan, diberitahu atau dimaklumkan secara bertulis atau percakapan kepada pihak ketiga tanpa mendapat kelulusan daripada CIO atau ICTSO terlebih dahulu. 	Semua

060802 Pengurusan Mel Elektronik (E-mel)

Penggunaan e-mel di Jakim hendaklah dipantau secara berterusan oleh Pentadbir E-mel untuk memenuhi keperluan etika penggunaan e-mel dan Internet yang terkandung dalam Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bilangan 1 Tahun 2003 bertajuk "*Garis Panduan Mengenai Tatacara Penggunaan Internet dan Mel Elektronik di Agensi-agensi Kerajaan*" dan mana-mana undang-undang bertulis yang berkuat kuasa.

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi dalam pengendalian mel elektronik adalah seperti berikut:

- (a) Akaun atau alamat mel elektronik (e-mel) yang diperuntukkan oleh 1govUC sahaja boleh digunakan. Penggunaan akaun milik orang lain atau akaun yang dikongsi bersama adalah dilarang;
- (b) Setiap e-mel yang disediakan hendaklah mematuhi format yang telah ditetapkan oleh Jakim;
- (c) Memastikan subjek dan kandungan e-mel adalah berkaitan dan menyentuh perkara perbincangan yang sama sebelum penghantaran dilakukan;
- (d) Penghantaran e-mel rasmi hendaklah menggunakan akaun e-mel rasmi dan pastikan alamat e-mel penerima adalah betul;
- (e) Pengguna dinasihatkan menggunakan fail kepilang, sekiranya perlu, tidak melebihi sepuluh megabait (10Mb) semasa penghantaran. Kaedah pemampatan untuk mengurangkan saiz adalah disarankan;
- (f) Pengguna hendaklah mengelak dari membuka e-mel daripada penghantar yang tidak diketahui atau diragui;
- (g) Pengguna hendaklah mengenal pasti dan mengesahkan identiti

Semua

<p>pengguna yang berkomunikasi dengannya sebelum meneruskan transaksi maklumat melalui e-mel;</p> <p>(h) Setiap e-mel rasmi yang dihantar atau diterima hendaklah disimpan mengikut tatacara pengurusan sistem fail elektronik yang telah ditetapkan;</p> <p>(i) E-mel yang tidak penting dan tidak mempunyai nilai arkib yang telah diambil tindakan dan tidak diperlukan lagi bolehlah dihapuskan;</p> <p>(j) Pengguna hendaklah menentukan tarikh dan masa sistem komputer adalah tepat;</p> <p>(k) Mengambil tindakan dan memberi maklum balas terhadap e-mel dengan cepat dan mengambil tindakan segera;</p> <p>(l) Pengguna hendaklah memastikan alamat e-mel persendirian (seperti yahoo.com, gmail.com, streamyx.com.my dan sebagainya) tidak boleh digunakan untuk tujuan rasmi; dan</p> <p>(m) Pengguna hendaklah bertanggungjawab ke atas pengemaskinian dan penggunaan mailbox masing-masing.</p> <p>(n) Penghantaran e-mel kepada emel grup rasmi (Contoh jakim@islam.gov.my) hanya dibenarkan bagi tujuan rasmi sahaja. Penghantaran e-mel bagi tujuan peribadi adalah dilarang.</p>	
0609 Perkhidmatan E-Dagang (<i>Electronic Commerce Services</i>)	
<p>Objektif:</p> <p>Mengawal sensitiviti aplikasi dan maklumat dalam perkhidmatan ini agar sebarang risiko seperti penyalahgunaan maklumat, kecurian maklumat serta pindaan yang tidak sah dapat dihalang.</p>	

060901 E-Dagang	
<p>Bagi menggalakkan pertumbuhan e-dagang serta sebagai menyokong hasrat kerajaan mempopularkan penyampaian perkhidmatan melalui elektronik, pengguna boleh menggunakan kemudahan Internet.</p> <p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Maklumat yang terlibat dalam e-dagang perlu dilindungi daripada aktiviti penipuan, pertikaian kontrak dan pendedahan serta pengubahsuaian yang tidak dibenarkan; (b) Maklumat yang terlibat dalam transaksi dalam talian (<i>on-line</i>) perlu dilindungi bagi mengelak penghantaran yang tidak lengkap, salah destinasi, pengubahsuaian, pendedahan, duplikasi atau pengulangan mesej yang tidak dibenarkan; dan (c) Integriti maklumat yang disediakan untuk sistem yang boleh dicapai oleh orang awam atau pihak lain yang berkepentingan hendaklah dilindungi untuk mencegah sebarang pindaan yang tidak diperakukan. 	Semua
060902 Maklumat Umum	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi dalam memastikan keselamatan maklumat adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Memastikan perisian, data dan maklumat dilindungi dengan mekanisme yang bersesuaian; (b) Memastikan sistem yang boleh diakses oleh orang awam diuji 	Semua

<p>terlebih dahulu; dan</p> <p>(c) Memastikan segala maklumat yang hendak dipaparkan telah disah dan diluluskan sebelum dimuat naik ke laman web.</p>	
<p>0610 Pemantauan</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan pengesanan aktiviti pemrosesan maklumat yang tidak dibenarkan.</p>	
<p>061001 Pengauditan dan Forensik ICT</p>	
<p>Pentadbir Sistem dan ICTSO mestilah bertanggungjawab merekod dan menganalisis perkara-perkara berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Sebarang percubaan pencerobohan kepada sistem ICT Jakim; (b) Serangan kod perosak (<i>malicious code</i>), halangan pemberian perkhidmatan (<i>denial of service</i>), <i>spam</i>, pemalsuan (<i>forgery</i>, <i>phising</i>), pencerobohan (<i>intrusion</i>), ancaman (<i>threats</i>) dan kehilangan fizikal (<i>physical loss</i>); (c) Pengubahsuaian ciri-ciri perkakasan, perisian atau mana-mana komponen sesebuah sistem tanpa pengetahuan, arahan atau persetujuan mana-mana pihak; (d) Aktiviti melayari, menyimpan atau mengedar bahan-bahan lucah, berunsur fitnah dan propaganda anti kerajaan; (e) Aktiviti pewujudan perkhidmatan-perkhidmatan yang tidak 	<p>Pentadbir Sistem dan ICTSO</p>

<p>dibenarkan;</p> <ul style="list-style-type: none"> (f) Aktiviti instalasi dan penggunaan perisian yang membebankan jalur lebar (<i>bandwidth</i>) rangkaian; (g) Aktiviti penyalahgunaan akaun e-mel; dan (h) Aktiviti penukaran alamat IP (<i>IP address</i>) selain daripada yang telah diperuntukkan tanpa kebenaran Pentadbir Sistem ICT. 	
<p>061002 Jejak Audit</p>	
<p>Setiap sistem mestilah mempunyai jejak audit (<i>audit trail</i>). Jejak audit merekod aktiviti-aktiviti yang berlaku dalam sistem secara kronologi bagi membenarkan pemeriksaan dan pembinaan semula dilakukan bagi susunan dan perubahan dalam sesuatu acara.</p> <p>Jejak audit hendaklah mengandungi maklumat-maklumat berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Rekod setiap aktiviti transaksi; (b) Maklumat jejak audit mengandungi identiti pengguna, sumber yang digunakan, perubahan maklumat, tarikh dan masa aktiviti, rangkaian dan aplikasi yang digunakan; (c) Aktiviti capaian pengguna ke atas sistem ICT sama ada secara sah atau sebaliknya; dan (d) Maklumat aktiviti sistem yang tidak normal atau aktiviti yang tidak mempunyai ciri-ciri keselamatan. <p>Jejak audit hendaklah disimpan untuk tempoh masa seperti yang disarankan oleh Arahan Teknologi Maklumat dan Akta Arkib Negara.</p>	<p>Pentadbir Sistem</p>

<p>Pentadbir Sistem ICT hendaklah menyemak catatan jejak audit dari semasa ke semasa dan menyediakan laporan jika perlu. Ini akan dapat membantu mengesan aktiviti yang tidak normal dengan lebih awal. Jejak audit juga perlu dilindungi dari kerosakan, kehilangan, penghapusan, pemalsuan dan pengubahsuaian yang tidak dibenarkan.</p>	
<p>061003 Sistem Log</p>	
<p>Pentadbir Sistem ICT hendaklah melaksanakan perkara-perkara berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Mewujudkan sistem log bagi merekodkan semua aktiviti harian pengguna; (b) Menyemak sistem log secara berkala bagi mengesan ralat yang menyebabkan gangguan kepada sistem dan mengambil tindakan membaik pulih dengan segera; dan (c) Sekiranya wujud aktiviti-aktiviti lain yang tidak sah seperti kecurian maklumat dan pencerobohan, Pentadbir Sistem ICT hendaklah melaporkan kepada ICTSO dan CIO. 	<p>Pentadbir Sistem</p>
<p>061004 Pemantauan Log</p>	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Log Audit yang merekodkan semua aktiviti perlu dihasilkan dan disimpan untuk tempoh masa yang dipersetujui bagi membantu siasatan dan memantau kawalan capaian; (b) Prosedur untuk memantau penggunaan kemudahan 	<p>Pentadbir Sistem</p>

<p>memproses maklumat perlu diwujudkan dan hasilnya perlu dipantau secara berkala;</p> <p>(c) Kemudahan merekod dan maklumat log perlu dilindungi daripada diubahsuai dan sebarang capaian yang tidak dibenarkan;</p> <p>(d) Aktiviti pentadbiran dan operator sistem perlu direkodkan;</p> <p>(e) Kesalahan, kesilapan dan/atau penyalahgunaan perlu direkodkan log, dianalisis dan diambil tindakan sewajarnya; dan</p> <p>(f) Waktu yang berkaitan dengan sistem pemprosesan maklumat dalam Jakim atau domain keselamatan perlu diselaraskan dengan satu sumber waktu yang dipersetujui.</p>	
---	--

BIDANG 07
KAWALAN CAPAIAN

0701 Dasar Kawalan Capaian

Objektif:

Mengawal capaian ke atas maklumat.

070101 Keperluan Kawalan Capaian

Capaian kepada proses dan maklumat hendaklah dikawal mengikut keperluan keselamatan dan fungsi kerja pengguna yang berbeza. Ia perlu direkodkan, dikemas kini dan menyokong dasar kawalan capaian pengguna sedia ada.

Peraturan kawalan capaian hendaklah diwujudkan, didokumenkan dan dikaji semula berasaskan keperluan perkhidmatan dan keselamatan.

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Kawalan capaian ke atas aset ICT mengikut keperluan keselamatan dan peranan pengguna;
- (b) Kawalan capaian ke atas perkhidmatan rangkaian dalaman dan luaran;
- (c) Keselamatan maklumat yang dicapai menggunakan kemudahan atau peralatan mudah alih; dan
- (d) Kawalan ke atas kemudahan pemprosesan maklumat.

Pengurus ICT
dan ICTSO

0702 Pengurusan Capaian Pengguna	
<p>Objektif:</p> <p>Mengawal capaian pengguna ke atas aset ICT Jakim.</p>	
070201 Akaun Pengguna	
<p>Setiap pengguna adalah bertanggungjawab ke atas sistem ICT yang digunakan.</p> <p>Bagi mengenal pasti pengguna dan aktiviti yang dilakukan, perkara-perkara berikut hendaklah dipatuhi:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Akaun yang diperuntukkan oleh Jakim sahaja boleh digunakan; (b) Akaun pengguna mestilah unik dan hendaklah mencerminkan identiti pengguna; (c) Akaun pengguna yang diwujudkan pertama kali akan diberi tahap capaian paling minimum iaitu untuk melihat dan membaca sahaja. Sebarang perubahan tahap capaian hendaklah mendapat kelulusan daripada pemilik sistem ICT terlebih dahulu; (d) Pemilikan akaun pengguna bukanlah hak mutlak seseorang dan ia tertakluk kepada peraturan Jakim. Akaun boleh ditarik balik jika penggunaannya melanggar peraturan; (e) Penggunaan akaun milik orang lain atau akaun yang dikongsi bersama adalah dilarang; dan 	<p>Pentadbir Sistem</p>

<p>(f) Pentadbir Sistem ICT boleh membeku dan menamatkan akaun pengguna atas sebab-sebab berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Pengguna yang tidak aktif dalam tempoh waktu melebihi empat (4) minggu; ii. Bertukar bidang tugas kerja; iii. Bertukar ke agensi lain; iv. Bersara; v. Ditamatkan perkhidmatan; atau vi. Dalam siasatan perundangan. 	
<p>070202 Hak Capaian</p>	
<p>Penetapan dan penggunaan ke atas hak capaian perlu diberi kawalan dan penyeliaan yang ketat berdasarkan keperluan skop tugas.</p>	<p>Pentadbir Sistem</p>
<p>070203 Pengurusan Kata Laluan</p>	
<p>Pemilihan, penggunaan dan pengurusan kata laluan sebagai laluan utama bagi mencapai maklumat dan data dalam sistem mestilah mematuhi amalan terbaik serta prosedur yang ditetapkan oleh Jakim seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Dalam apa jua keadaan dan sebab, kata laluan hendaklah dilindungi dan tidak boleh dikongsi dengan sesiapa pun; (b) Pengguna hendaklah menukar kata laluan apabila disyaki berlakunya kebocoran kata laluan atau dikompromi; (c) Panjang kata laluan mestilah sekurang-kurangnya dua belas 	<p>Semua</p>

<p>(12) aksara dengan gabungan aksara, angka dan aksara khusus;</p> <p>(d) Kata laluan hendaklah diingat dan TIDAK BOLEH didedahkan;</p> <p>(e) Kata laluan <i>windows</i> dan <i>screen saver</i> hendaklah diaktifkan terutamanya pada komputer yang terletak di ruang guna sama;</p> <p>(f) Kata laluan hendaklah tidak dipaparkan semasa <i>input</i>, dalam laporan atau media lain dan tidak boleh dikodkan di dalam program;</p> <p>(g) Kuatkuasakan pertukaran kata laluan semasa <i>login</i> kali pertama atau selepas <i>login</i> kali pertama atau selepas kata laluan diset semula;</p> <p>(h) Kata laluan hendaklah berlainan daripada pengenalan identiti pengguna;</p> <p>(i) Tentukan had masa pengesahan selama dua (2) minit (mengikut kesesuaian sistem) dan selepas had itu, sesi ditamatkan;</p> <p>(j) Kata laluan hendaklah ditukar selepas 90 hari atau selepas tempoh masa yang bersesuaian; dan</p> <p>(k) Mengelakkan penggunaan semula kata laluan lama untuk katalaluan yang baru.</p>	
<p>070204 Clear Desk dan Clear Screen</p>	
<p>Semua maklumat dalam apa jua bentuk media hendaklah disimpan dengan teratur dan selamat bagi mengelakkan kerosakan, kecurian atau kehilangan.</p> <p>Clear Desk dan Clear Screen bermaksud tidak meninggalkan bahan-bahan yang sensitif terdedah sama ada atas meja pengguna atau di paparan skrin apabila pengguna tidak berada di tempatnya.</p>	<p>Semua</p>

<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Menggunakan kemudahan <i>password screen saver</i> atau <i>logout</i> apabila meninggalkan komputer; (b) Menyimpan bahan-bahan sensitif di dalam laci atau kabinet fail yang berkunci; dan (c) Memastikan semua dokumen diambil segera dari pencetak, pengimbas, mesin faksimile dan mesin fotostat. 	
<p>0703 Kawalan Capaian Rangkaian</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Menghalang capaian tidak sah dan tanpa kebenaran ke atas perkhidmatan rangkaian.</p>	
<p>070301 Capaian Rangkaian</p>	
<p>Kawalan capaian perkhidmatan rangkaian hendaklah dijamin selamat dengan:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Mewujudkan dan menguatkuasakan mekanisme untuk pengesahan pengguna dan peralatan yang menepati kesesuaian penggunaannya; dan (b) Memantau dan menguatkuasakan kawalan capaian pengguna terhadap perkhidmatan rangkaian ICT. 	<p>Pengurus ICT</p>

070302 Capaian Internet

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Penggunaan Internet di Jakim hendaklah dipantau secara berterusan oleh Pentadbir Sistem bagi memastikan penggunaannya untuk tujuan capaian yang dibenarkan sahaja. Kewaspadaan ini akan dapat melindungi daripada kemasukan *malicious code*, virus dan bahan-bahan yang tidak sepatutnya ke dalam rangkaian Jakim;
- (b) Kaedah *Content Filtering* mestilah digunakan bagi mengawal akses Internet mengikut fungsi kerja dan pemantauan tahap pematuhan;
- (c) Penggunaan teknologi (*packet shaper*) untuk mengawal aktiviti (*video conferencing, video streaming, chat, downloading*) adalah perlu bagi menguruskan penggunaan jalur lebar (*bandwidth*) yang maksimum dan lebih berkesan;
- (d) Penggunaan Internet hanyalah untuk kegunaan rasmi sahaja. Pengurus ICT berhak menentukan pengguna yang dibenarkan menggunakan Internet atau sebaliknya;
- (e) Laman yang dilayari hendaklah hanya yang berkaitan dengan bidang kerja dan terhad untuk tujuan yang dibenarkan oleh Ketua Pengarah/ pegawai yang diberi kuasa;
- (f) Bahan yang diperolehi dari Internet hendaklah ditentukan ketepatan dan kesahihannya. Sebagai amalan terbaik, rujukan sumber Internet hendaklah dinyatakan;
- (g) Bahan rasmi hendaklah disemak dan mendapat pengesahan daripada Pengarah Bahagian sebelum dimuat naik ke Internet;
- (h) Pengguna hanya dibenarkan memuat turun bahan yang sah

Pentadbir
Sistem

<p>seperti perisian yang berdaftar dan di bawah hak cipta terpelihara;</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) Sebarang bahan yang dimuat turun dari Internet hendaklah digunakan untuk tujuan yang dibenarkan oleh Jakim; (j) Hanya pegawai yang mendapat kebenaran sahaja boleh menggunakan kemudahan perbincangan awam seperti media sosial. Walau bagaimanapun, kandungan perbincangan awam ini hendaklah mendapat kelulusan daripada CIO atau Pegawai Yang Bertanggungjawab terlebih dahulu tertakluk kepada dasar dan peraturan yang telah ditetapkan; (k) Penggunaan modem untuk tujuan sambungan ke Internet dibolehkan hanya setelah mendapat kebenaran daripada Pengurus ICT secara bertulis; dan (l) Pengguna adalah dilarang melakukan aktiviti-aktiviti seperti berikut: <ul style="list-style-type: none"> i. Memuat naik, memuat turun, menyimpan dan menggunakan perisian tidak berlesen dan sebarang aplikasi seperti permainan elektronik, video, audio yang boleh menjejaskan tahap capaian internet; dan ii. Menyedia, memuat naik, memuat turun dan menyimpan material, teks ucapan atau bahan-bahan yang mengandungi unsur-unsur lucah, keganasan, hasutan, kebencian, politik dan sensitiviti agama dan kaum. 	
<p>0704 Kawalan Capaian Sistem Pengoperasian</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Menghalang capaian tidak sah dan tanpa kebenaran ke atas sistem pengoperasian.</p>	

070401 Capaian Sistem Pengoperasian

Kawalan capaian sistem pengoperasian perlu bagi mengelakkan sebarang capaian yang tidak dibenarkan. Kemudahan keselamatan dalam sistem operasi perlu digunakan untuk menghalang capaian ke sumber sistem komputer.

Kemudahan ini juga perlu bagi:

- (a) Mengenal pasti identiti, terminal atau lokasi bagi setiap pengguna yang dibenarkan; dan
- (b) Merekodkan capaian yang berjaya dan gagal.

Kaedah-kaedah yang digunakan hendaklah Jakim menyokong perkara-perkara berikut:

- (a) Mengesahkan pengguna yang dibenarkan;
- (b) Mewujudkan jejak audit ke atas semua capaian sistem pengoperasian terutama pengguna bertaraf *super user*; dan
- (c) Menjana amaran (*alert*) sekiranya berlaku pelanggaran ke atas peraturan keselamatan sistem.

Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:

- (a) Mengawal capaian ke atas sistem pengoperasian menggunakan prosedur *log on* yang terjamin;
- (b) Mewujudkan satu pengenalan diri (ID) yang unik untuk setiap pengguna dan hanya digunakan oleh pengguna berkenaan sahaja;
- (c) Mengehadkan dan mengawal penggunaan program; dan
- (d) Mengehadkan tempoh sambungan ke sesebuah aplikasi berisiko tinggi.

Pentadbir
Sistem

070402 Kad Pintar	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Penggunaan kad pintar Kerajaan Elektronik (Kad EG) hendaklah digunakan bagi capaian sistem Kerajaan Elektronik yang dikhususkan; (b) Kad pintar hendaklah disimpan di tempat selamat bagi mengelakkan sebarang kecurian atau digunakan oleh pihak lain; (c) Perkongsian kad pintar untuk sebarang capaian sistem adalah tidak dibenarkan sama sekali. Kad pintar yang salah kata laluan sebanyak tiga (3) kali cubaan akan disekat; dan (d) Sebarang kehilangan, kerosakan dan kata laluan disekat perlu dimaklumkan kepada bahagian yang bertanggungjawab. 	Semua
0705 Kawalan Capaian Aplikasi dan Maklumat	
<p>Objektif:</p> <p>Menghalang capaian tidak sah dan tanpa kebenaran ke atas maklumat yang terdapat di dalam sistem aplikasi</p>	
070501 Capaian Aplikasi dan Maklumat	
<p>Bertujuan melindungi sistem aplikasi dan maklumat sedia ada dari sebarang bentuk capaian yang tidak dibenarkan yang boleh menyebabkan kerosakan.</p> <p>Bagi memastikan kawalan capaian sistem dan aplikasi adalah kukuh, perkara-perkara berikut hendaklah dipatuhi:</p>	Pentadbir Sistem

<p>(a) Pengguna hanya boleh menggunakan sistem maklumat dan aplikasi yang dibenarkan mengikut tahap capaian dan keselamatan maklumat yang telah ditentukan;</p> <p>(b) Setiap aktiviti capaian sistem maklumat dan aplikasi pengguna hendaklah direkodkan (sistem log);</p> <p>(c) Mengehadkan capaian sistem dan aplikasi kepada tiga (3) kali percubaan. Sekiranya gagal, akaun atau kata laluan pengguna akan disekat;</p> <p>(d) Memastikan kawalan sistem rangkaian adalah kukuh dan lengkap dengan ciri-ciri keselamatan bagi mengelakkan aktiviti atau capaian yang tidak sah; dan</p> <p>(e) Capaian sistem maklumat dan aplikasi melalui jarak jauh adalah digalakkan. Walau bagaimanapun, penggunaannya terhad kepada perkhidmatan yang dibenarkan sahaja.</p>	
0706 Peralatan Mudah Alih dan Kerja Jarak Jauh	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan keselamatan maklumat semasa menggunakan peralatan mudah alih dan kemudahan kerja jarak jauh</p>	
070601 Peralatan Mudah Alih	
<p>Perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Peralatan mudah alih hendaklah disimpan dan dikunci di tempat yang selamat apabila tidak digunakan.</p>	<p>Semua</p>

070602 Kerja Jarak Jauh	
<p>Perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Tindakan perlindungan hendaklah diambil bagi menghalang kehilangan peralatan, pendedahan maklumat dan capaian tidak sah serta salah guna kemudahan.</p>	Semua
0707 Peralatan Persendirian (Bring Your Own Device – BYOD)	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan keselamatan maklumat semasa menggunakan peralatan BYOD di dalam ruangan pejabat Jakim dan cawangannya.</p>	
070701 Keperluan dan Kawalan Penggunaan BYOD	
<p>Jakim membenarkan capaian sistem e-mel dan aplikasi mobile menggunakan peralatan mudah alih peribadi yang dibawa ke pejabat (BYOD). Walau bagaimanapun, penggunaannya perlu mematuhi perkara berikut:</p> <p>(a) Pengguna bertanggungjawab sepenuhnya ke atas keselamatan peralatan mudah alih peribadi mereka;</p> <p>(b) Pentadbir ICT hanya menyediakan sokongan terhad kepada pengguna bagi tujuan konfigurasi, tetapan dan penggunaan peralatan mudah alih peribadi bagi capaian ke sistem e-mel dan aplikasi yang digunakan;</p> <p>(c) Mengaktifkan fungsi keselamatan kata laluan bagi mengelakkan akses yang tidak dibenarkan;</p>	Semua

<p>(d) Melaporkan kehilangan peralatan mudah alih kepada ICTSO;</p> <p>(e) Mengaktifkan kemudahan 'remote wipe' (sekiranya ada) bagi memadamkan maklumat Kerajaan daripada peralatan mudah alih peribadi.</p>	
---	--

<p>BIDANG 08</p> <p>PEROLEHAN, PEMBANGUNAN DAN PENYELENGGARAAN SISTEM</p>	
<p>0801 Keselamatan Dalam Membangunkan Sistem dan Aplikasi</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan sistem yang dibangunkan sendiri atau pihak ketiga mempunyai ciri-ciri keselamatan ICT yang bersesuaian.</p>	
<p>080101 Keperluan Keselamatan Sistem Maklumat</p>	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Perolehan, pembangunan, penambahbaikan dan penyelenggaraan sistem hendaklah mengambil kira kawalan keselamatan bagi memastikan tidak wujudnya sebarang ralat yang boleh mengganggu pemprosesan dan ketepatan maklumat;</p>	<p>Pemilik Sistem, Pentadbir Sistem, Pengurus ICT dan ICTSO</p>

<p>(b) Ujian keselamatan hendaklah dijalankan ke atas sistem <i>input</i> untuk menyemak pengesahan dan integriti data yang dimasukkan, sistem pemprosesan untuk menentukan sama ada program berjalan dengan betul dan sempurna dan; sistem output untuk memastikan data yang telah diproses adalah tepat;</p> <p>(c) Aplikasi perlu mengandungi semakan pengesahan (<i>validation</i>) untuk mengelakkan sebarang kerosakan maklumat akibat kesilapan pemprosesan atau perlakuan yang disengajakan; dan</p> <p>(d) Semua sistem yang dibangunkan sama ada secara dalaman atau sebaliknya hendaklah diuji terlebih dahulu bagi memastikan sistem berkenaan memenuhi keperluan keselamatan yang telah ditetapkan sebelum digunakan.</p>	
<p>080102 Pengesahan Data Input dan Output</p>	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <p>(a) Data <i>input</i> bagi aplikasi perlu disahkan bagi memastikan data yang dimasukkan betul dan bersesuaian; dan</p> <p>(b) Data <i>output</i> daripada aplikasi perlu disahkan bagi memastikan maklumat yang dihasilkan adalah tepat.</p>	<p>Pemilik Sistem dan Pentadbir Sistem</p>
<p>0802 Kawalan Kriptografi</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Melindungi kerahsiaan, integriti dan kesahihan maklumat melalui kawalan kriptografi.</p>	

080201 Enkripsi	
Pengguna hendaklah membuat enkripsi (encryption) ke atas maklumat sensitif atau maklumat rahsia rasmi pada setiap masa.	Semua
080202 Tandatangan Digital	
Penggunaan tandatangan digital adalah dimestikan kepada semua pengguna khususnya mereka yang menguruskan transaksi maklumat rahsia rasmi secara elektronik.	Semua
080203 Pengurusan Infrastruktur Kunci Awam (PKI)	
Pengurusan ke atas PKI hendaklah dilakukan dengan berkesan dan selamat bagi melindungi kunci berkenaan dari diubah, dimusnah dan didedahkan sepanjang tempoh sah kunci tersebut.	Semua
0803 Keselamatan Fail Sistem	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan supaya fail sistem dikawal dan dikendalikan dengan baik dan selamat.</p>	
080301 Kawalan Fail Sistem	
Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:	

<ul style="list-style-type: none"> (a) Proses pengemaskinian fail sistem atau kod atur cara hanya boleh dilakukan oleh Pentadbir Sistem sahaja dan mengikut prosedur yang telah ditetapkan; (b) Kod atau atur cara sistem yang telah dikemas kini hanya boleh dilaksanakan atau digunakan selepas diuji; (c) Mengawal capaian ke atas kod atau atur cara program bagi mengelakkan kerosakan, pengubahsuaian tanpa kebenaran, penghapusan dan kecurian; (d) Data ujian perlu dipilih dengan berhati-hati, dilindungi dan dikawal; dan (e) Mengaktifkan audit log bagi merekodkan semua aktiviti pengemaskinian untuk tujuan statistik, pemulihan dan keselamatan. 	<p>Pemilik Sistem dan Pentadbir Sistem</p>
<p>0804 Keselamatan Dalam Proses Pembangunan dan Sokongan</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Menjaga dan menjamin keselamatan sistem maklumat dan aplikasi.</p>	
<p>080401 Prosedur Kawalan Perubahan</p>	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Perubahan atau pengubahsuaian ke atas sistem maklumat dan aplikasi hendaklah dikawal, diuji, direkodkan dan disahkan sebelum diguna pakai; 	<p>Pemilik Sistem dan Pentadbir Sistem</p>

<ul style="list-style-type: none"> (b) Aplikasi kritikal perlu dikaji semula dan diuji apabila terdapat perubahan kepada sistem pengoperasian untuk memastikan tiada kesan yang buruk terhadap operasi dan keselamatan agensi. Individu atau suatu kumpulan tertentu perlu bertanggungjawab memantau penambahbaikan dan pembetulan yang dilakukan oleh vendor; (c) Mengawal perubahan dan/atau pindaan ke atas pakej perisian dan memastikan sebarang perubahan adalah terhad mengikut keperluan sahaja; (d) Akses kepada kod sumber (<i>source code</i>) aplikasi perlu dihadkan kepada pengguna yang diizinkan; dan (e) Menghalang sebarang peluang untuk membocorkan maklumat. 	
080402 Pembangunan Perisian Secara Outsource	
<p>Perkara-perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Pembangunan perisian secara outsource perlu diselia dan dipantau oleh Pentadbir Sistem di Bahagian Pengurusan Maklumat; (b) Pembekal tidak dibenarkan membuat capaian terus ke server dari luar rangkaian Jakim; (c) Capaian yang dibenarkan adalah berdasarkan jika perlu dan terhad kepada capaian tertentu sahaja; (d) Penambahbaikan atau perubahan kod sumber (<i>source code</i>) dalam server produksi hanya boleh dilakukan oleh Pentadbir Sistem sahaja; dan (e) Kod sumber (<i>source code</i>) bagi semua aplikasi dan perisian adalah menjadi hak milik Jakim. 	Pentadbir Sistem

0805 Kawalan Teknikal Keterdedahan (Vulnerability)	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan kawalan teknikal keterdedahan adalah berkesan, sistematik dan berkala dengan mengambil langkah-langkah yang bersesuaian untuk menjamin keberkesanannya.</p>	
080501 Kawalan dari Ancaman Teknikal	
<p>Kawalan teknikal keterdedahan ini perlu dilaksanakan ke atas sistem pengoperasian dan sistem aplikasi yang digunakan.</p> <p>Perkara yang perlu dipatuhi adalah seperti berikut:</p> <ul style="list-style-type: none"> (a) Memperoleh maklumat teknikal keterdedahan yang tepat pada masanya ke atas sistem maklumat yang digunakan; (b) Menilai tahap pendedahan bagi mengenal pasti tahap risiko yang bakal dihadapi; dan (c) Mengambil langkah-langkah kawalan untuk mengatasi risiko berkaitan. (d) Kesemua capaian kepada server <i>production</i> hanya dibenarkan kepada Pentadbir Sistem sahaja. 	<p>Pentadbir Sistem</p>
0806 Kemudahan Capaian Aplikasi	
<p>Objektif:</p>	

Memastikan supaya capaian kepada aplikasi adalah teratur, selaras dan kebolehcapaian yang tinggi.

080601 Domain Name

Sistem aplikasi dalaman secara atas talian hendaklah di capai dengan menggunakan nama sub-domain bagi **islam.gov.my** atau **halal.gov.my** seperti **etempahan.islam.gov.my** bagi melambangkan imej Jakim. Penggunaan sub-domain yang berlainan memerlukan kelulusan khas daripada CIO.

Pentadbir
Sistem

080601 Kebolehcapaian

Sistem aplikasi hendaklah mempunyai kebolehcapaian yang tinggi di mana infrastruktur perkakasan hendaklah dibangunkan secara *redundancy*.

Pentadbir
Sistem

BIDANG 09
PENGURUSAN PENGENDALIAN INSIDEN KESELAMATAN

0901 Mekanisme Pelaporan Insiden Keselamatan ICT

Objektif:

Memastikan insiden dikendalikan dengan cepat dan berkesan bagi meminimumkan kesan insiden keselamatan ICT.

090101 Mekanisme Pelaporan

Insiden keselamatan ICT bermaksud musibah (adverse event) yang berlaku ke atas aset ICT atau ancaman kemungkinan berlaku kejadian tersebut. Ia mungkin suatu perbuatan yang melanggar dasar keselamatan ICT sama ada yang ditetapkan secara tersurat atau tersirat.

Insiden keselamatan ICT seperti berikut hendaklah dilaporkan kepada ICTSO dan CERT Jakim dengan kadar segera:

- (a) Maklumat didapati hilang, didedahkan kepada pihak-pihak yang tidak diberi kuasa atau, disyaki hilang atau didedahkan kepada pihak-pihak yang tidak diberi kuasa;
- (b) Sistem maklumat digunakan tanpa kebenaran atau disyaki sedemikian;
- (c) Kata laluan atau mekanisme kawalan akses hilang, dicuri atau didedahkan, atau disyaki hilang, dicuri atau didedahkan;

Semua

<p>(d) Berlaku kejadian sistem yang luar biasa seperti kehilangan fail, sistem kerap kali gagal dan komunikasi tersalah hantar; dan</p> <p>(e) Berlaku percubaan mencero boh, penyelewengan dan insiden-insiden yang tidak dijangka.</p> <p>Ringkasan bagi semua proses kerja yang terlibat dalam pelaporan insiden keselamatan ICT di Jakim sepertimana Lampiran 2.</p> <p>Prosedur pelaporan insiden keselamatan ICT berdasarkan:</p> <p>(a) Pekeliling Am Bilangan 1 Tahun 2001 - Mekanisme Pelaporan Insiden Keselamatan Teknologi Maklumat dan Komunikasi; dan</p> <p>(b) Surat Pekeliling Am Bilangan 4 Tahun 2006 - Pengurusan Pengendalian Insiden Keselamatan Teknologi Maklumat dan Komunikasi Sektor Awam.</p>	
<p>0902 Pengurusan Maklumat Insiden Keselamatan ICT</p>	
<p>Objektif:</p> <p>Memastikan pendekatan yang konsisten dan efektif digunakan dalam pengurusan maklumat insiden keselamatan ICT.</p>	
<p>090201 Prosedur Pengurusan Maklumat Insiden Keselamatan ICT</p>	
<p>Maklumat mengenai insiden keselamatan ICT yang dikendalikan perlu disimpan dan dianalisis bagi tujuan perancangan, tindakan pengukuhan dan pembelajaran bagi mengawal kekerapan, kerosakan dan kos kejadian insiden</p>	<p>ICTSO</p>

yang akan datang. Maklumat ini juga digunakan untuk mengenal pasti insiden yang kerap berlaku atau yang memberi kesan serta impak yang tinggi kepada Jakim.

Bahan-bahan bukti berkaitan insiden keselamatan ICT hendaklah disimpan dan disenggarakan. Kawalan-kawalan yang perlu diambil kira dalam pengumpulan maklumat dan pengurusan pengendalian insiden adalah seperti berikut:

- (a) Menyimpan jejak audit, backup secara berkala dan melindungi integriti semua bahan bukti;
- (b) Menyalin bahan bukti dan merekodkan semua maklumat aktiviti penyalinan;
- (c) Menyediakan pelan kontingensi dan mengaktifkan pelan kesinambungan perkhidmatan;
- (d) Menyediakan tindakan pemulihan segera; dan
- (e) Memaklumkan atau mendapatkan nasihat pihak berkuasa perundangan sekiranya perlu.

BIDANG 10
PENGURUSAN KESINAMBUNGAN PERKHIDMATAN

1001 Dasar Kesinambungan Perkhidmatan

Objektif:

Menjamin operasi perkhidmatan agar tidak tergendala dan penyampaian perkhidmatan yang berterusan kepada pelanggan.

100101 Pelan Kesinambungan Perkhidmatan

Pelan Kesinambungan Perkhidmatan (PKP) hendaklah dibangunkan untuk menentukan pendekatan yang menyeluruh diambil bagi mengekalkan kesinambungan perkhidmatan.

Ini bertujuan memastikan tiada gangguan kepada proses-proses dalam penyediaan perkhidmatan organisasi. Pelan ini mestilah diluluskan oleh JKICT Jakim. Perkara-perkara berikut perlu diberi perhatian:

- (a) Mengenal pasti semua tanggungjawab dan prosedur kecemasan atau pemulihan;
- (b) Mengenal pasti peristiwa yang boleh mengakibatkan gangguan terhadap proses bisnes bersama dengan kemungkinan dan impak gangguan tersebut serta akibat terhadap keselamatan ICT;
- (c) Melaksanakan prosedur-prosedur kecemasan bagi membolehkan

Koordinator PKP

pemulihan dapat dilakukan secepat mungkin atau dalam jangka masa yang telah ditetapkan;

- (d) Mendokumentasikan proses dan prosedur yang telah dipersetujui;
- (e) Mengadakan program latihan kepada pengguna mengenai prosedur kecemasan;
- (f) Membuat *backup*; dan
- (g) Menguji dan mengemas kini pelan sekurang-kurangnya setahun sekali.

Pelan Kesenambungan Perkhidmatan (PKP) perlu dibangunkan dan hendaklah mengandungi perkara-perkara berikut:

- (a) Senarai aktiviti teras yang dianggap kritikal mengikut susunan keutamaan;
- (b) Senarai personel Jakim dan vendor berserta nombor yang boleh dihubungi (faksimili, telefon dan e-mel). Senarai kedua juga hendaklah disediakan sebagai menggantikan personel tidak dapat hadir untuk menangani insiden;
- (c) Senarai lengkap maklumat yang memerlukan backup dan lokasi sebenar penyimpanannya serta arahan pemulihan maklumat dan kemudahan yang berkaitan;
- (d) Alternatif sumber pemprosesan dan lokasi untuk menggantikan sumber yang telah lumpuh; dan
- (e) Perjanjian dengan pembekal perkhidmatan untuk mendapatkan keutamaan penyambungan semula perkhidmatan di mana boleh.

Salinan PKP perlu disimpan di lokasi berasingan untuk mengelakkan kerosakan akibat bencana di lokasi utama. PKP hendaklah diuji sekurang-kurangnya sekali setahun atau apabila terdapat perubahan dalam persekitaran

<p>atau fungsi bisnes untuk memastikan ia sentiasa kekal berkesan. Penilaian secara berkala hendaklah dilaksanakan untuk memastikan pelan tersebut bersesuaian dan memenuhi tujuan dibangunkan.</p> <p>Ujian PKP hendaklah dijadualkan untuk memastikan semua ahli dalam pemulihan dan personel yang terlibat mengetahui mengenai pelan tersebut, tanggungjawab dan peranan mereka apabila pelan dilaksanakan.</p> <p>Jakim hendaklah memastikan salinan PKP sentiasa dikemas kini dan dilindungi seperti di lokasi utama.</p>	
--	--

BIDANG 11 PEMATUHAN	
1101 Pematuhan dan Keperluan Perundangan	
<p>Objektif:</p> <p>Meningkatkan tahap keselamatan ICT bagi mengelak dari pelanggaran kepada Dasar Keselamatan ICT Jakim.</p>	
110101 Pematuhan Dasar	
Setiap pengguna di Jakim hendaklah membaca, memahami dan mematuhi	Semua

<p>DKICT dan undang-undang atau peraturan-peraturan lain yang berkaitan yang berkuat kuasa.</p> <p>Semua aset ICT di Jakim termasuk maklumat yang disimpan di dalamnya adalah hak milik Kerajaan. Ketua Pengarah/pegawai yang diberi kuasa berhak untuk memantau aktiviti pengguna untuk mengesan penggunaan selain dari tujuan yang telah ditetapkan.</p> <p>Sebarang penggunaan aset ICT Jakim selain daripada maksud dan tujuan yang telah ditetapkan, adalah merupakan satu penyalahgunaan sumber Jakim.</p>	
<p>110102 Pematuhan dengan Dasar, Piawaian dan Keperluan Teknikal</p>	
<p>ICTSO hendaklah memastikan semua prosedur keselamatan dalam bidang tugas masing-masing mematuhi dasar, piawaian dan keperluan teknikal.</p> <p>Sistem maklumat perlu diperiksa secara berkala bagi mematuhi standard pelaksanaan keselamatan ICT.</p>	<p>ICTSO</p>
<p>110103 Pematuhan Keperluan Audit</p>	
<p>Pematuhan kepada keperluan audit perlu bagi meminimumkan ancaman dan memaksimumkan keberkesanan dalam proses audit sistem maklumat.</p> <p>Keperluan audit dan sebarang aktiviti pemeriksaan ke atas sistem operasi perlu dirancang dan dipersetujui bagi mengurangkan kebarangkalian berlaku gangguan dalam penyediaan perkhidmatan. Capaian ke atas peralatan audit sistem maklumat perlu dijaga dan diselia bagi mengelakkan berlaku penyalahgunaan.</p>	<p>Semua</p>

110104 Keperluan Perundangan	
Senarai perundangan dan peraturan yang perlu dipatuhi oleh semua pengguna di Jakim adalah seperti di Lampiran 3.	Semua
110105 Pelanggaran Dasar	
Pelanggaran DKICT boleh dikenakan tindakan tatatertib.	Semua

GLOSARI	
Antivirus	Perisian yang mengimbas virus pada media storan seperti disket, cakera padat, pita magnetik, optical disk, flash disk, CDROM, thumb drive untuk sebarang kemungkinan adanya virus.
Aset ICT	Peralatan ICT termasuk perkakasan, perisian, perkhidmatan, data atau maklumat dan manusia.
Backup	Proses penduaan sesuatu dokumen atau maklumat.
Bandwidth	Lebar Jalur Lebar Jalur Ukuran atau jumlah data yang boleh dipindahkan melalui kawalan komunikasi (contoh di antara cakera keras dan komputer) dalam jangka masa yang ditetapkan.
CIO	Chief Information Officer Ketua Pegawai Maklumat yang bertanggungjawab terhadap ICT dan sistem maklumat bagi menyokong arah tuju sesebuah organisasi.
Denial of service	Halangan pemberian perkhidmatan.
Downloading	Aktiviti muat-turun sesuatu perisian.

Encryption	Enkripsi ialah satu proses penyulitan data oleh pengirim supaya tidak difahami oleh orang lain kecuali penerima yang sah.
Firewall	Sistem yang direka bentuk untuk menghalang capaian pengguna yang tidak berkenaan kepada atau daripada rangkaian dalaman. Terdapat dalam bentuk perkakasan atau perisian atau kombinasi kedua-duanya
Forgery	Pemalsuan dan penyamaran identiti yang banyak dilakukan dalam penghantaran mesej melalui e-mel termasuk penyalahgunaan dan pencurian identiti, pencurian maklumat (information theft/espionage), penipuan (hoaxes).
GCERT	Government Computer Emergency Response Team atau Pasukan Tindak Balas Insiden Keselamatan ICT Kerajaan

GLOSARI	
Hard disk	Cakera keras. Digunakan untuk menyimpan data dan boleh di akses lebih pantas.
Hub	Hab (hub) merupakan peranti yang menghubungkan dua atau lebih stesen kerja menjadi suatu topologi bus berbentuk bintang dan menyiarkan (broadcast) data yang diterima daripada sesuatu port kepada semua port yang lain.
ICT	Information and Communication Technology (Teknologi Maklumat dan Komunikasi).
ICTSO	ICT Security Officer Pegawai yang bertanggungjawab terhadap keselamatan sistem komputer
Internet	Sistem rangkaian seluruh dunia, di mana pengguna boleh membuat capaian maklumat daripada pelayan (server) atau komputer lain.
Internet Gateway	Merupakan suatu titik yang berperanan sebagai pintu masuk ke rangkaian yang lain. Menjadi pemandu arah trafik dengan betul dari satu trafik ke satu trafik yang lain di samping mengekalkan trafik-trafik

	dalam rangkaianrangkaian tersebut agar sentiasa berasingan.
Intrusion Detection System (IDS)	Sistem Pengesan Pencerobohan Perisian atau perkakasan yang mengesan aktiviti tidak berkaitan, kesilapan atau yang berbahaya kepada sistem. Sifat IDS berpandukan jenis data yang dipantau, iaitu sama ada lebih bersifat host atau rangkaian.
Intrusion Prevention System (IPS)	Sistem Pencegah Pencerobohan Perkakasan keselamatan komputer yang memantau rangkaian dan/atau aktiviti yang berlaku dalam sistem bagi mengesan perisian berbahaya. Boleh bertindak balas menyekat atau menghalang aktiviti serangan atau malicious code.

GLOSARI	
LAN	Local Area Network Rangkaian Kawasan Setempat yang menghubungkan komputer.
Logout	Keluar daripada sesuatu sistem atau aplikasi komputer.
Malicious Code	Perkakasan atau perisian yang dimasukkan ke dalam sistem tanpa kebenaran bagi tujuan pencerobohan. Ia melibatkan serangan virus, trojan horse, worm, spyware dan sebagainya.
MODEM	MODulator DEModulator Peranti yang boleh menukar strim bit digital ke isyarat analog dan sebaliknya. Ia biasanya disambung ke talian telefon bagi membolehkan capaian Internet dibuat dari komputer
Outsource	Bermaksud menggunakan perkhidmatan luar untuk melaksanakan fungsifungsi tertentu ICT bagi suatu tempoh berdasarkan kepada dokumen perjanjian dengan bayaran yang dipersetujui.

Perisian Aplikasi	Ia merujuk pada perisian atau pakej yang selalu digunakan seperti spreadsheet dan word processing ataupun sistem aplikasi yang dibangunkan oleh sesebuah organisasi atau jabatan.
Public-Key Infrastructure (PKI)	Infrastruktur Kunci Awam merupakan satu kombinasi perisian, teknologi enkripsi dan perkhidmatan yang membolehkan organisasi melindungi keselamatan berkomunikasi dan transaksi melalui Internet.
Router	Penghala yang digunakan untuk menghantar data antara dua rangkaian yang mempunyai kedudukan rangkaian yang berlainan. Contohnya, pencapaian Internet.
Screen Saver	Imej yang akan diaktifkan pada komputer setelah ianya tidak digunakan dalam jangka masa tertentu.
Server	Pelayan komputer

GLOSARI

Switches	Suis merupakan gabungan hab dan titi yang menapis bingkai supaya mensegmenkan rangkaian. Kegunaan suis dapat memperbaiki prestasi rangkaian Carrier Sense Multiple Access/Collision Detection (CSMA/CD) yang merupakan satu protokol penghantaran dengan mengurangkan perlanggaran yang berlaku.
Threat	Gangguan dan ancaman melalui pelbagai cara iaitu e-mel dan surat yang bermotif personal dan atas sebab tertentu.
Uninterruptible Power Supply (UPS)	Satu peralatan yang digunakan bagi membekalkan bekalan kuasa yang berterusan dari sumber berlainan ketika ketiadaan bekalan kuasa ke peralatan yang bersambung.
Video Conference	Media yang menerima dan memaparkan maklumat multimedia kepada pengguna dalam masa yang sama ia diterima oleh penghantar.

Video Streaming	Teknologi komunikasi yang interaktif yang membenarkan dua atau lebih lokasi untuk berinteraksi melalui paparan video dua hala dan audio secara serentak.
Virus	Atur cara yang bertujuan merosakkan data atau sistem aplikasi.
Wireless LAN	Jaringan komputer yang terhubung tanpa melalui kabel.

**SURAT AKUAN PEMATUHAN
DASAR KESELAMATAN ICT
JABATAN KEMAJUAN ISLAM MALAYSIA**

Nama Penuh (Huruf Besar) :

No. Kad Pengenalan :

Jawatan :

Bahagian :

Adalah dengan sesungguhnya dan sebenarnya mengaku bahawa:-

- 1 Saya telah membaca, memahami dan akur akan peruntukan-peruntukan yang terkandung di dalam Dasar Keselamatan Keselamatan ICT Jakim; dan
- 2 Jika saya ingkar kepada peruntukan-peruntukan yang ditetapkan, maka tindakan sewajarnya boleh diambil ke atas diri saya.

Tandatangan :

Tarikh :

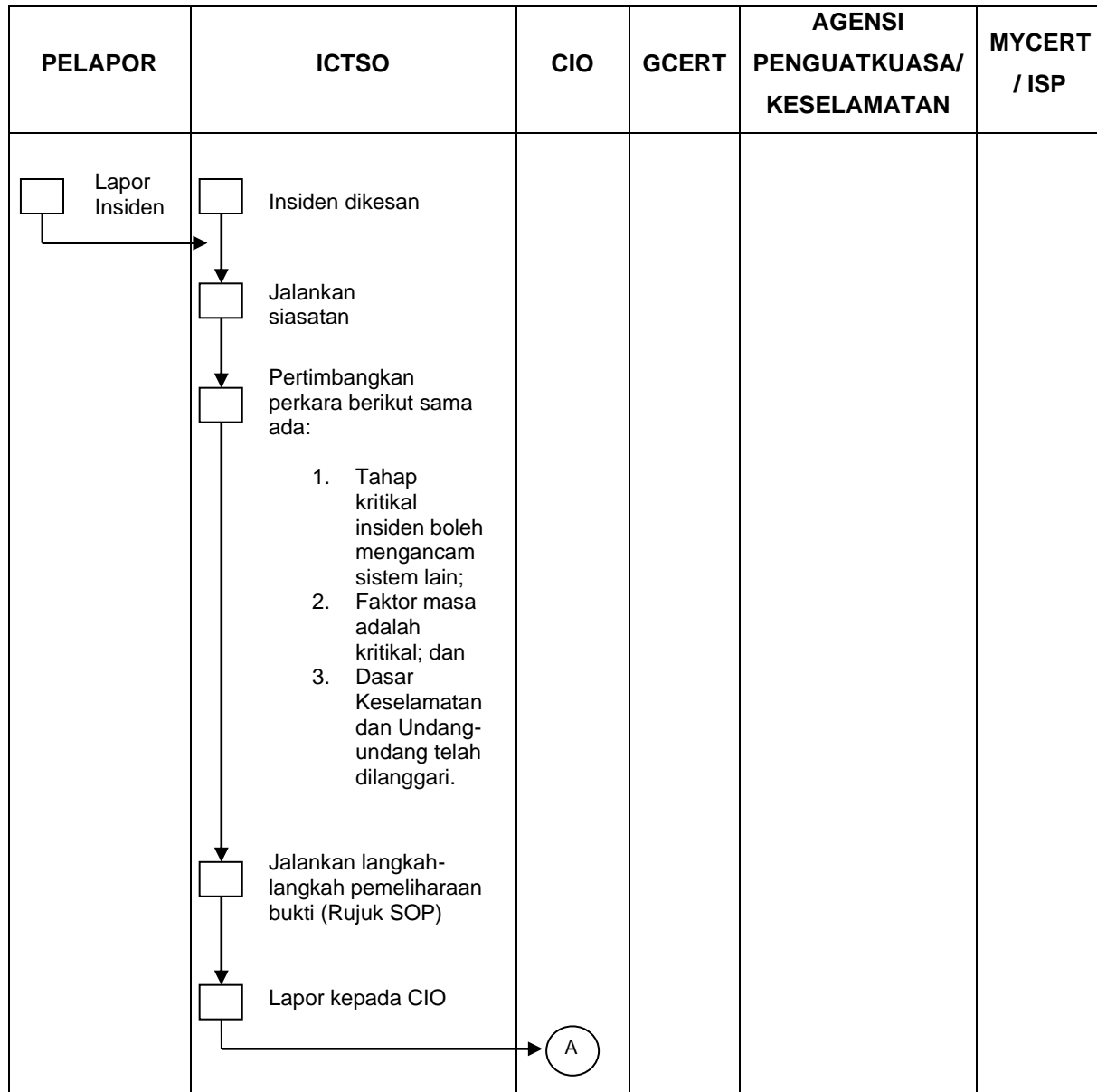
Pengesahan Pengarah Bahagian

(Nama & Cop)

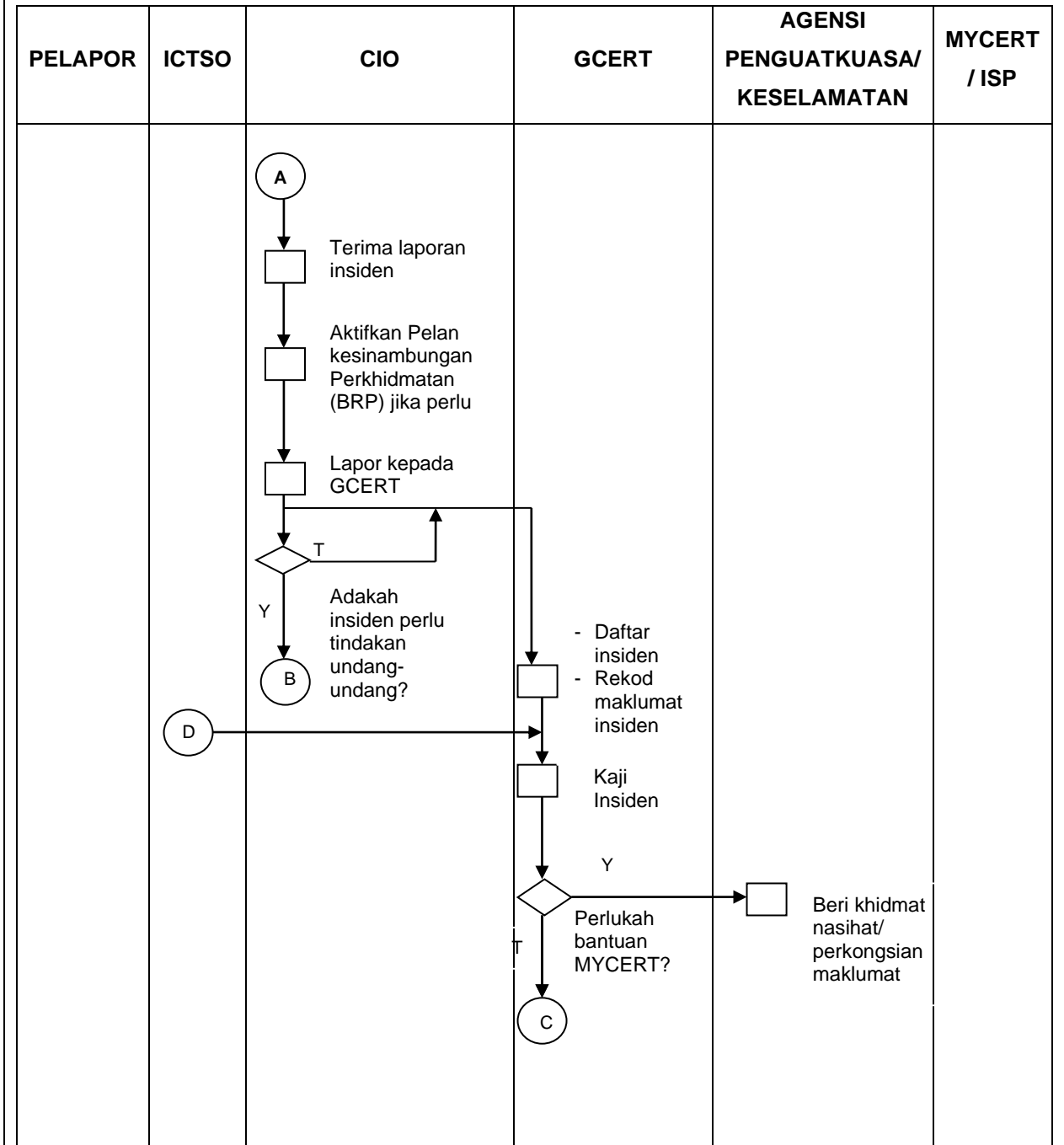
b.p. Ketua Pengarah Jakim

Tarikh :

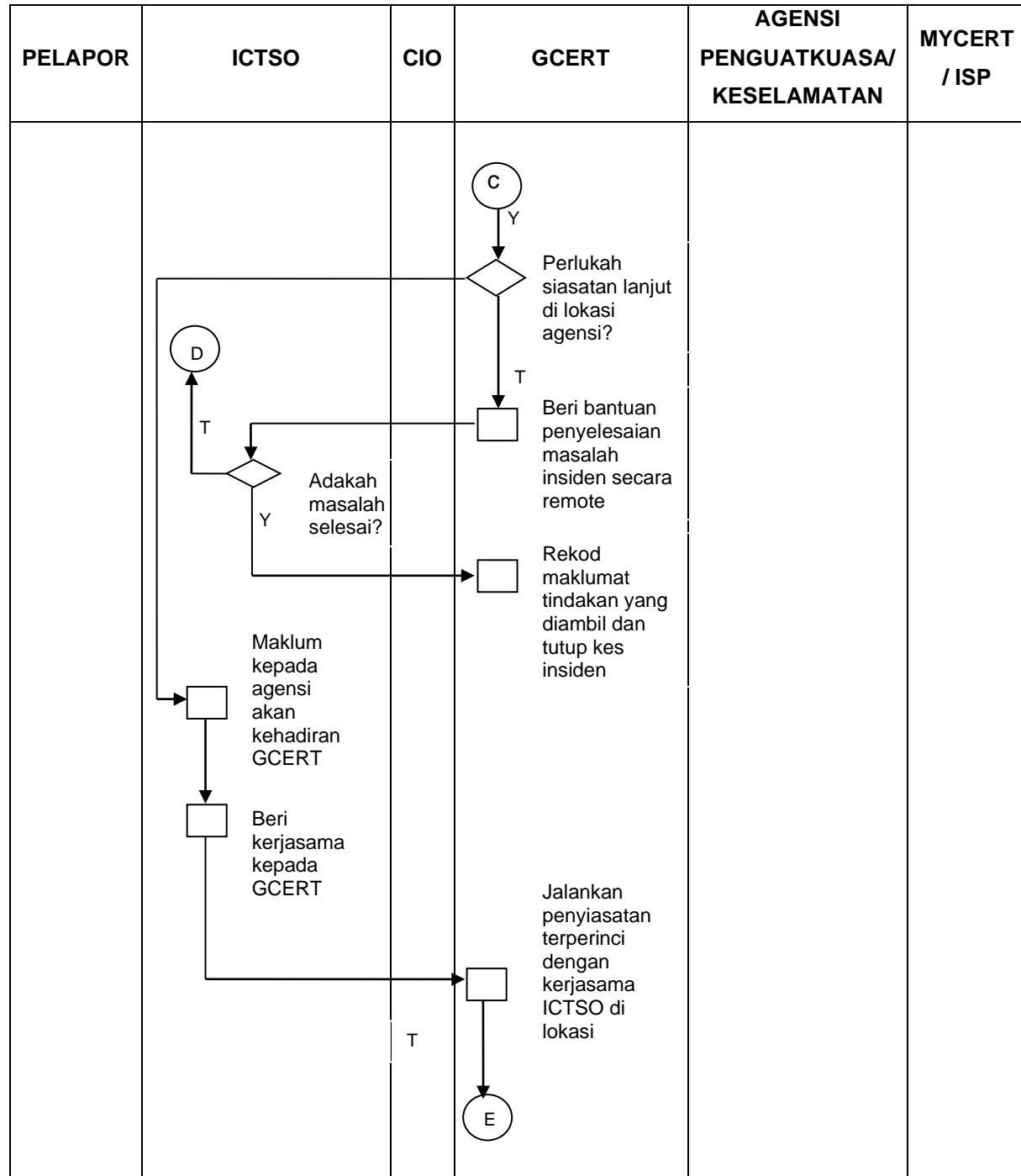
Ringkasan Proses Kerja Insiden Keselamatan ICT Jakim

Ringkasan Proses Kerja Insiden Keselamatan ICT Jakim

Ringkasan Proses Kerja Insiden Keselamatan ICT Jakim

Ringkasan Proses Kerja Insiden Keselamatan ICT Jakim

PELAPOR	ICTSO	CIO	GCERT	AGENSI PENGUATKUASA/ KESELAMATAN	MYCERT / ISP
			<div style="text-align: center;"> </div> <p>Tindakan IRH di lokasi :-</p> <ul style="list-style-type: none"> •Kawal kerosakan •Baikpulih minima dengan segera •Siasat insiden dengan terperinci •Analisa impak (Business Impact Analysis) •Hasilkan Laporan Insiden •Bentang dan kemukakan Laporan kepada agensi •Selaraskan tindakan di antara agensi Penguatkuasa/ Keselamatan (jika berkenaan) <p>Rekod laporan dan tutup kes insiden</p>	<p>Ambil tindakan ke atas insiden yang menyalahi undang-undang dan peraturan berkaitan</p> <p>(Kerjasama dengan GCERT di lokasi jika perlu)</p>	

Senarai Perundangan Dan Peraturan

- (a) Arahan Keselamatan;
- (b) Pekeliling Am Bilangan 3 Tahun 2000 - Rangka Dasar Keselamatan Teknologi Maklumat dan Komunikasi Kerajaan;
- (c) Malaysian Public Sector Management of Information and Communications Technology Security Handbook (MyMIS) 2002; (d) Pekeliling Am Bilangan 1 Tahun 2001 - Mekanisme Pelaporan Insiden Keselamatan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (ICT);
- (e) Pekeliling Kemajuan Pentadbiran Awam Bilangan 1 Tahun 2003 - Garis Panduan Mengenai Tatacara Penggunaan Internet dan Mel Elektronik di Agensi-Agensi Kerajaan;
- (f) Surat Pekeliling Am Bilangan 6 Tahun 2005 - Garis Panduan Penilaian Risiko Keselamatan Maklumat Sektor Awam;
- (g) Surat Pekeliling Am Bilangan 4 Tahun 2006 - Pengurusan Pengendalian Insiden Keselamatan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (ICT) Sektor Awam;
- (h) Surat Arahan Ketua Setiausaha Negara - Langkah-Langkah Untuk Memperkukuhkan Keselamatan Rangkaian Setempat Tanpa Wayar (Wireless Local Area Network) di Agensi-Agensi Kerajaan yang bertarikh 20 Oktober 2006;
- (i) Surat Arahan Ketua Pengarah MAMPU - Langkah-Langkah Mengenai Penggunaan Mel Elektronik di Agensi-Agensi Kerajaan yang bertarikh 1 Jun 2007;
- (j) Surat Arahan Ketua Pengarah MAMPU - Langkah-Langkah Pemantapan Pelaksanaan Sistem Mel Elektronik Di Agensi-Agensi Kerajaan yang bertarikh 23 November 2007;
- (k) Surat Pekeliling Am Bil. 2 Tahun 2000 - Peranan Jawatankuasa-jawatankuasa di Bawah Jawatankuasa IT dan Internet Kerajaan (JITIK);
- (l) Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil.2/1995 (Tambahan Pertama) - Tatacara Penyediaan, Penilaian dan Penerimaan Tender;

Senarai Perundangan Dan Peraturan

- (m) Surat Pekeliling Perbendaharaan Bil. 3/1995 - Peraturan Perolehan Perkhidmatan Perundingan;
- (n) Akta Tandatangan Digital 1997;
- (o) Akta Rahsia Rasmi 1972;
- (p) Akta Jenayah Komputer 1997;
- (q) Akta Hak Cipta (Pindaan) Tahun 1997;
- (r) Akta Komunikasi dan Multimedia 1998;
- (s) Perintah-Perintah Am; (t) Arahan Perbendaharaan;
- (u) Arahan Teknologi Maklumat 2007;
- (v) Garis Panduan Keselamatan MAMPU 2004;
- (w) Standard Operating Procedure (SOP) ICT MAMPU;
- (x) Surat Pekeliling Am Bilangan 3 Tahun 2009 – Garis Panduan Penilaian Tahap Keselamatan Rangkaian dan Sistem ICT Sektor Awam yang bertarikh 17 November 2009;
- (y) Surat Arahan Ketua Pengarah MAMPU – Pengurusan Kesenambungan Perkhidmatan Agensi Sektor Awam yang bertarikh 22 Januari 2010.

